

KAIJUTIN²⁰¹¹

Lemmikkilinnut
Kaijuli ry

Sisältö

Puheenjohtajan puheenvuoro	4
Yhdistyksen virallinen kasvattajalista	6
Poikasista kesyjä koskematta pönttöön	10
Mitä tehdä uuden linnun tultua kotiin?	14
Käytännönläheisiä vinkkejä papukaijan tuoreruokintaan	20
Eläinten hyvinvointi - raapaisu pintaa syvemmälle	24
Valitse herkku - mikä tahansa herkku	26
Eläinten kouluttaminen - tiedettä ja taidetta	32
Haastattelussa psykologian professori Susan Friedman	40
Nuorisosivut	44

Kaijutin 2011

Päätoimittaja: Jarmo Tuutti

Taitto: Kalle Oksa

Kielentarkistus: Mari Rusko

Paino: Vammalan Kirjapaino Oy

Kaijutin-logo: Essi Laavainen

Nuorisotiimin logo: Ida-Emilia Kaukonen

www.kaijuli.fi

Nyt Kaijulit myös Facebookissa

Lemmikkilinnut Kaijuli ry

Hallitus 2011

Puheenjohtaja: Tiina Torikka, tinttu@kaijuli.fi, puh. 050-5529142

Varapuheenjohtaja: Jarkko Leppänen, admin@kaijuli.fi

Sihteeri: Jarmo Tuutti, sihteeri@kaijuli.fi

Rahastonhoitaja & jäsenvastaava: Maarit Räinen, maami@kaijuli.fi

Jäsen: Bia Hassel

Jäsen: Ida-Emilia Kaukonen

Jäsen: Anni Pohja

Jäsen: Jonne Stenroth

Jäsen: Janina Järvinen

Muut toimihenkilöt

Kasvattaja- ja poikasrekisterit: Ida-Emilia Kaukonen, ida.kaukonen@gmail.com

Hoitorinki & sijoitusrinki: Bia Hassel, hoitorinki@kaijuli.fi

Kirjastovastaava: Eveliina Pätsi, kirjasto@kaijuli.fi

Kaijulikauppa: Maarit Räinen, kauppa@kaijuli.fi

Vuosijulkaisu: Jarmo Tuutti, vuosijulkaisu@papukaijat.net

Jäsenrekisteri: Maarit Räinen, jassenrekisteri@kaijuli.fi

Rahastonhoitaja: Maarit Räinen, rahastonhoitaja@papukaijat.net

Eläintensuojelu: Leena Glans, elainsuojeluvastaava@kaijuli.fi

Hälytysrinki: Janina Järvinen, sihteeri@kaijuli.fi, puh. 045-1101348

Tämän sivun kuvassa neitokakadu
(*Nymphicus hollandicus*) Heimo
Kuva: Kalle Oksa

Kansikuvassa harmaapapukaija Ukko
(*Psittacus erithacus*) Kuva: Jarmo Tuutti

Puheenjohtajan puheenvuoro

Aika juoksee. Voisi jopa sanoa, että pikajuoksijan askelin. Törmäsin taas samaan tilanteeseen kuin vuosi sitten: on aika kirjoittaa puheenjohtajan puheenvuoro. Mihin tämäkin vuosi taas katosi? Olemmeko yhtään viisaampia? Onko yhdistys saanut jotain aikaiseksi, ja missä minun silmälasini taas ovat?

Tarkastellaanpa mihin vuosi katosi: messuiliin sekä Helsingissä että Turussa, lintupäiväliin Turun Ruissalossa, lomailtiin Teneriffalla ja kokoustelttiin Ylöjärvellä, jossa keväällä vietettiin motivointiviikonloppua ja syksyllä mökkiviikonloppua. Lisäksi järjestettiin lajitapaamisia ja muita pienimuotoisia lintuihmisten tapaamisia. Lisäksi meidät kutsuttiin luennoimaan eri paikkoihin, lähinnä eläintenhoitajakouluihin. Yhteistä näille kaikille tapahtumille on ollut se, että aina on ollut hauskaa, porukalla on äärimmäisen hyvä yhteishenki ja kaikki viihtyvät joukossa.

Messut saivat uuden ilmeen vuosi sitten, ja pitkälti ollaan menty samalla tyylillä. Osastomme on tyylikäs ja hieno; saimme positiivista palautetta messujärjestäjiltäkin. Kiitoksen uudesta messuilmeestä ansaitsevat Jonne ja Ansu. Ruissalon lintupäivät ovat jo perinne monen vuoden takaa, ja sinne on aina yhtä mukava mennä, oli sitten vierailijoita tai ei.

Teneriffan reissu oli jälleen mukava, vaikka ilmat eivät tällä kertaa suosineetkaan kuten ennen. Mutta meillä oli jälleen kasassa aivan mahtava porukka. Tämänkertainen reissu oli järjestyksessään jo neljäs. Äkkiä laskien kaijuleita on vierailut saarella jo yli 30, jotkut useampaankin kertaan. Syksyllä 2012 nokat suunnistetaan taas kohti Teneriffaa ja Puerto de la Cruzia.

Myös yhdistyspuolella on tapahtunut tämän vuoden aikana: merkittävimpänä uutuuksena on tämän lehden julkaisun aikoihin jo toiminnassa oleva kasvattajarekisteri, josta tässä lehdessä on lisää juttua. Luomalla eettisen kasvatustoimintaa Suomessa parempaan suuntaan. Lisäksi yhdistyksen kotisivut ovat kokeneet kasvokohotuksen sekä saaneet paljon uutta sisältöä.

Sitten siihen varsinaiseen aiheeseen eli siihen, miten aika juoksee: Lemmikilinnut Kaijuli ry täyttää 10 vuotta vuonna 2012! Juhlavuotta varten on oikein perustettu oma työryhmänsäkin, joka kantaa nimeä 2012-toimikunta. Sillä ei kuitenkaan ole mitään tekemistä huuhareitten ennustaman maailmanlopun kanssa. Toimikunnan tarkoitus on järjestää kymmenvuotisen taipaleen kunniaksi pienempien tapahtumien

Yhdistyksen osasto PetExpo-lemmikkimessuilla juuri ennen messujen aukeamista

Yhdistyksen sääntö määrääminen syyskokous Antaverkassa

ohella iso synttärjuhla syyskokouksen kanssa samana ajankohtana.

Yhdistys on kehittynyt vajaan kymmenessä vuodessa huimin askelin pienistä lemmikkiliikkeiden lintupäivistä isoihin messuihin. Olemme saaneet paljon aikaiseksi mm. kasvattajarekisterin kehittämällä, virallisilla kannanotoilla ja kaikella muulla toiminnalla.

Voin rehellisesti sanoa, että olen ylpeä tästä yhdistyksestä ja niistä jäsenistä, jotka omaa vapaa-aikaansa uhraamalla kehittävät toimintaamme ja vieläpä tekevät sen hymy huussa. Kiitokset jälleen kaikille toimijoille: ilman teitä ei olisi yhdistystä.

Mukavaa syksyä kaikille ja rapsutukset linnuilenne! Löytyiväthän ne silmälasitkin lopulta...

Terveisin

Tiina Torikka

Puheenjohtaja

Lemmikilinnut Kaijuli ry

Tapahduimissa esillä olevia julisteita

Tiina Torikka ja Oca-siniotsa.
Kuva: Jami Torikka

Yhdistyksen virallinen kasvattajalista

Teksti ja kuvat:
Ida-Emilia Kaukonen
Lemmikkilinnut Kaijuli ry
Kasvatusasiavastaava

Sopivan pariskunnan valitseminen on yksi tärkeä kasvattajan tehtävä.

Jokunen vuosi sitten lintuharrastajien keskuudessa pohdittiin sitä, minkälaisia merkintöjä renkaissa tulisi olla ja täytyisikö merkintöjen olla yhtenäiset. Tulisiko kasvattajatunnuksen olla kirjaimia vai numeroita vai pitäisikö sellaista olla renkaissa ollenkaan? Säilyttäisiinkö maatunnus? Pitääkö poikasia ylipäättään tunnistemerkitä ja saako poikasen nimetä? Keskustelua käytiin kiivaasti, ja siihen liittyi pohdintaa myös muista kasvatukseen liittyvistä seikoista. Tuohon aikaan kuka tahansa saattoi nimittää itsensä kasvattajaksi vailla minkäänlaista kokemusta, jolloin ostajan asema oli melko turvaton. Kasvattajan titteli kun liitetään yleensä asiantuntijuuteen ja luotettavuuteen.

Näiltä tiimoilta lähti liikkeelle ajatus maailmanlaajuisemmin käytetystä järjestelmästä, jossa yhdistykset ylläpitävät listaa yhdistyksen jäsenenä olevista kasvattajista. Ulkomailla kasvattajan on helppo antaa näyttöä kasvatustyönsä tuloksista näyttelyiden kautta, mutta koska näyttelyitä ei Suomessa järjestetä, tarvittiin jokin muu keino. Sellainen, joka varmistaisi, että kasvattaja todella tuntee lajinsa, kohtelee lintujaan hyvin ja on perehtynyt kasvattamiseen.

Työryhmä

Lemmikkilinnut Kaijuli ry nimitti virallisen kasvattamisen työryhmän, jonka tehtäväksi muodostui kehittää ja ideoida kasvatusjärjestelmää. Aluksi ryhmä koostui kasvattajista, jotka keskustelivat meilitse ajatuksistaan kasvattamisen suhteen. Työryhmä sai mielipidekyselyitä, joiden vastaukset antoivat arvokasta tietoa senhetkistä kasvatustavoista sekä siitä, mikä kasvattajan näkökulmasta voisi olla paremmin ja mitä kasvattajalta voidaan realistisesti vaatia niin, että kasvatustyö on varmasti laadukasta ja kuitenkin mahdollista. Myöhemmin työryhmän kokoonpano ja toimintatapa hioutuivat vielä lisää. Ryhmälle nimettiin vetäjä, joka vastasi pääosasta kirjoitustöitä, mutta joka konsultoi työryhmää tarpeellisista asioista.

Järjestelmän pohja julkaistiin Lemmikkilinnut Kaijuli ry:n kevätkokouksessa 2011. Kokouksessa hyväksyttiin yhdistyksen kasvatusjärjestelmän toimintatavat. Projektin luonne määriteltiin siten, että kasvatusprojekti on alati kehittyvä projekti, jonka tarkoitus on luoda Suomeen luotettavampi kasvatusjärjestelmä ja kannustaa kasvattajia kehittämään ja ylläpitämään tietotasoaan. Kasvatusprojektin tarkoituksena on edistää virallista ja eettistä kasvattamista, ylläpitää kasvattajalista ja päivittää kasvattajalle hyödyllisiä artikkeleita Lemmikkilinnut Kaijuli ry:n kotisivuille.

Kokouksessa nimettiin Lemmikkilinnut Kaijuli ry:n kasvatusasiavastaava, jonka tehtäviin kuuluu ottaa vastaan kasvattajalistahakemukset, välittää ne yhdistyksen hallitukselle, ottaa tarvittaessa yhteyttä tilatarkastajiin ja vastata kysymyksiin kasvatusprojektin suhteen. Lisäksi kasvatusasiavastaava delegoi tehtäviä kasvatusprojektin työryhmälle, jonka tehtävä on avustaa kasvatusasiavastaavaa. Työryhmä auttaa siis erilaisten artikkeleiden kirjoittamisessa ja antaa näistä kirjoituksista mielipiteensä, minkä lisäksi kasvatusasiavastaava voi konsultoida työryhmää ja kysyä näiltä neuvoja ja näkemyksiä. Olennainen osa järjestelmää ovat maanlaajuisesti nimetyt tilatarkastajat, jotka tarkistavat, että listalle hakevan kasvattajaehdokkaan luona on kaikki kunnossa.

Kuinka kasvattajalista toimii?

Lemmikkilinnut Kaijuli ry ylläpitää kotisivuillaan kasvattajalista, jolle kerätään ainoastaan luotettavuutensa ja tietotaitonsa todistaneita henkilöitä. Kasvattajalistalle voi hakea yhdistyksen nettisivuilta löytyvän lomakkeen avulla. Lomake sisältää yksityiskohtaisia kysymyksiä kasvattajan kasvatushistoriasta, kokemuksesta, linnuista, poikueista, tavoitteista ja tiloista. Hakija voi liittää hakemukseensa myös suosittelijoita, joille on omat lomakkeensa.

Lomakkeen tarkastaa siihen valtuutettu henkilö, kasvatusasiavastaava. Vastaava antaa lomakkeen tiedot Lemmikkilinnut Kaijuli ry:n hallituksen tarkasteltavaksi.

Kasvatusasiavastaava valtuuttaa tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan seudun lähimmän kasvatustilatarkastajan tarkastamaan hakijan tilat paikan päällä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee hakijan lähettää kuvamateriaalia tiloistaan ja kertoa pesimätilojensa mitat. Tarkastuksista ei makseta korvauksia tarkastajille, joten yhdistys pyrkii saamaan useita tarkastajia eri puolille Suomea.

Mikäli tarkastajaa on käytetty, hän raportoi havaintonsa yhdistyksen hallitukselle sekä kasvatusasiavastaavalle. Yhdistyksen hallitus käy keskustelua asiasta ja lopulta päättää, hyväksytäänkö vai hylätäänkö hakemus.

Jos kasvattajaa ei hyväksytä, hänelle lähetetään tästä selvitys. Kasvattajaa joko pyydetään korjaamaan toimintatapojaan ja osoittamaan korjauksen toteutumisen tai kasvattajalle ilmoitetaan, että hänen hakemuksensa on hylätty. Hylkäämisen jälkeen kasvattaja voi hakea listalle uudelleen 6 kk:n kuluttua.

Jos kasvattaja hyväksytään, hänet lisätään Lemmikkilinnut Kaijuli ry:n kasvattajalistalle. Lista on netissä näkyvä lista, jossa näkyy kasvattajien tiedot. Listalta voi etsiä kasvattajia hakuehdoin lajin ja alueen perusteella. Listalle pääsevät kasvattajat saavat lisäksi vuosittain todistuksen listalla olemisesta, ikään kuin eräänlaisena sertifikaattina.

Yhdistys ei voi tietenkään olla vastuussa kasvattajan toimista eikä voi ottaa kantaa kahden henkilön välisiin kiistatilanteisiin. Usein toistuvat ongelmat tietyn kasvattajan kohdalla saattavat johtaa listalta poistamiseen tilapäisesti tai koko-

naan. Kasvattajalistalle pääseminen onkin suuri luottamuksenosoitus yhdistykseltä, ja tästä johtuen kasvattajan tulee sitoutua myös jatkossa pitämään yllä hyvää kasvatustasoaan. Myös avoimuus on tärkeää: kukaan meistä ei ole täydellinen ja kaikenlaista sattuu. Joskus esimerkiksi liian nuoret emot saattavat tehdä vahinkopötköä. Tällöin riittää rehellinen selvitys tilanteesta, jonka jälkeen asia on sillä selvä. Mitään selontekopakkoa ei ole, mutta monissa tilanteissa se on parempi ratkaisu kuin salailu. Parhaimmillaanhan yhdistys saattaa voida avustaa kasvattajaa vaikeassa tilanteessa.

Mitä jatkossa?

Kasvattajalista on aloittanut toimintansa tänä syksynä, mutta voi kehittyä vielä vaikka mihin suuntaan. Tärkeää on huolellinen suunnittelu, ja toisaalta suunnittelun lisäksi tarvitaan myös tekoja. Vasta käytännön kautta nähdään lopullisesti, mikä toimii ja mitä puolestaan täytyy vielä kehittää. Mahdollista on, että tulevaisuudessa on odotettavissa jonkinlainen rekisteri, jonne poikasten tiedot voitaisiin syöttää. Lisäksi kasvatusaiheisia artikkeleita julkaistaan tarpeen mukaan, sillä tiedon jakaminen on myös yksi yhdistyksemme tärkeistä tehtävistä.

Ihanteellista olisi, että tulevaisuudessa kasvattaja olisi nimitys, jota käytettäisiin vain sellaisesta henkilöstä, joka pesittää lintujaan säännöllisesti, tiedostaa erityisen hyvin lajinsa vaatimukset ja toimii mahdollisimman eettisesti. Toivommekin kovasti tämän järjestelmän kannustavan kaikkia kasvattajia pyrkimään hyviin tuloksiin ja onnellisiin kasvatteihin, jotka saavat elämälleen hyvät lähtökohdat ja pysyvän kodin.

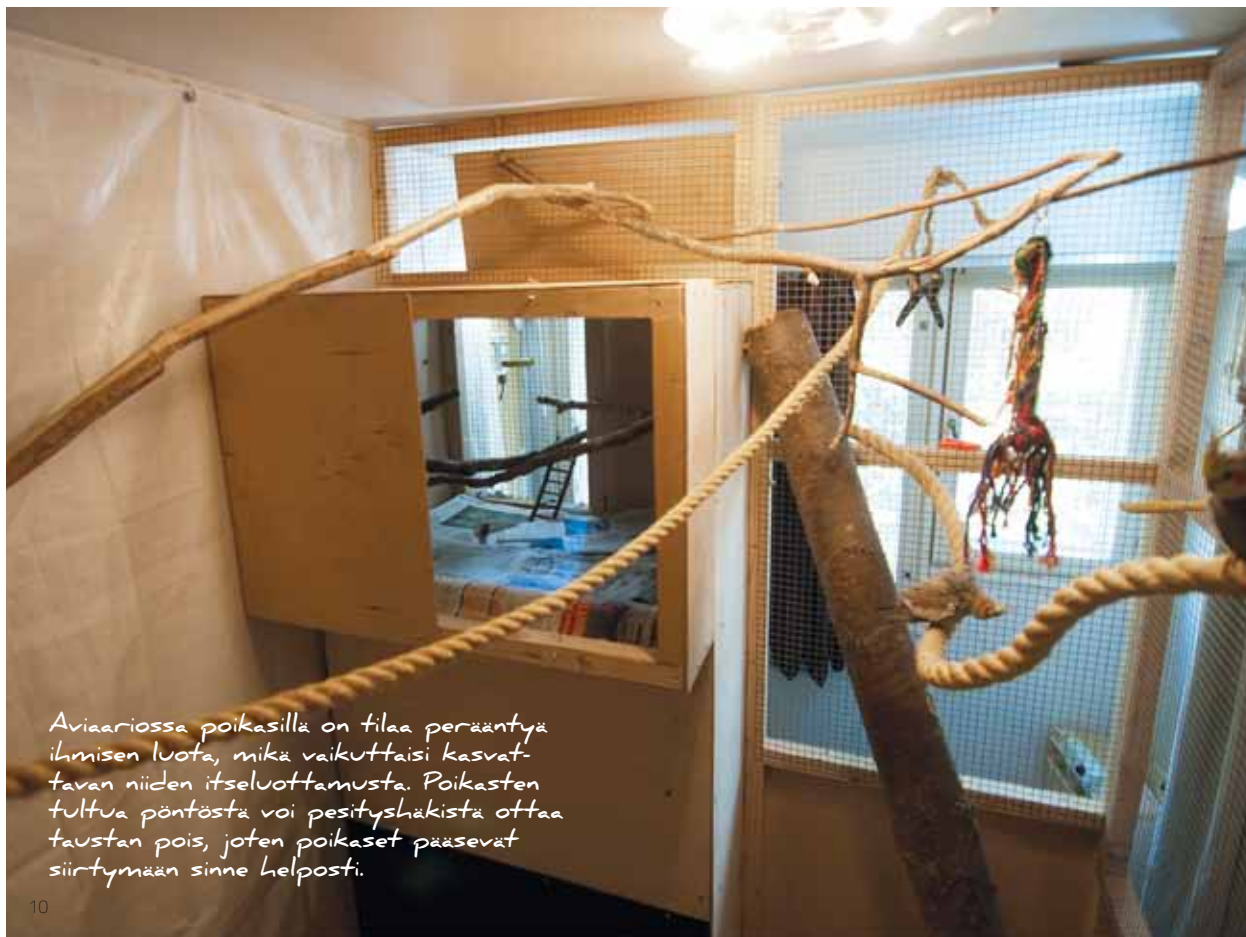

Yhdistys edellyttää virallisilta kasvattajiltaan myös riittävän suuria kasvatustiloja.

Poikasista kesyjiä koskematta pönttöön

Teksti: Anni Pohja
Kuvat: Jarmo Tuutti

Aviaariossa poikasilla on tilaa perääntyä ihmisen luota, mikä vaikuttaisi kasvattavan niiden itseluottamusta. Poikasten tultua pöntöstä voi pesityshakista ottaa taustan pois, joten poikaset pääsevät siirtymään sinne helposti.

Yksi lemmikkilintuharrastuksen perinteisiä käsitä on ollut se, että varsinkin pienempien papukaijoiden kesyttämiseksi niitä pitää käsitellä lähes päivittäin ottamalla ne ulos pöntöstä. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Emojenkin ruokkimista poikasista voi saada nopeasti kesyjiä lemmikkejä, vaikka niihin ei koskisi ollenkaan niiden ollessa pöntössä.

Muutaman käsinruokituksen poikueen jälkeen olen päättänyt antaa emojen hoitaa poikaset kokonaan. Tähän päätökseen vaikuttivat sekä uusin saatavilla oleva tieto käsinruokinnan vaikutuksista että omat ja muiden kokemukset. En myöskään halua käsitellä pönttökäisiä poikasista, sillä niiden elekielestä huomaa niiden pelkäävän pönttöön kurkistavaa ihmistä.

Olen huomannut, että jokaisen poikueen kohdalla olemme edistyneet pidemmälle ennen luovutusikää (poikasillani vähintään 12 viikkoa). Tämä on mielestäni merkki siitä, että opin jokaisen poikueen kohdalla enemmän. Viimeisin poikueeni oli jo kovin kesy täältä lähtiessään, ja toivon edistyväni seuraavien poikueiden kanssa vielä pidemmälle. Ison roolin poikasten kesytyksessä tekevät myös minua avustaneet ihmiset ja pienokaisten uudet omistajat.

Aloitin poikasten käsittelyn vasta niiden tultua pöntöstä. Pönttökäisenä seuraan niiden hyvinvointia pönttökameran välityksellä ja puutun asioihin vasta, jos ongelmia ilmenee. Jatkossa tosin rengastan poikaset jälleen, mutta tämän aion hoitaa samalla tavalla kuin DNA-testisulkienkin oton: valmistautuneena, kasvot ja kädet mahdollisimman peitossa ja niin hämärässä kuin mahdollista. Tällä pyrin siihen, että toimenpide onnistuu nopeasti eikä poikanen osaa yhdistää sitä ihmiseen. DNA-testauksen kanssa se on toiminut mainiosti.

Haluan tarjota poikasille lentotilaa, parven ympärille ja kesytystilaa, sillä olen huomannut pakotilan vähentävän merkittävästi tarvetta paeta. Tästä syystä pyrin siirtämään poikaset muiden neitokakadujeni luokse aviaarioon heti,

kun ne ovat jättäneet pöntön lopullisesti.

Poikasen lähtiessä tutusta ja turvallisesta pöntöstä suureen maailmaan en lähesty sitä heti. Saatan istuskella huoneen toisessa päässä jos poikanen ei siitä näytä stressaantuvan, ja pidän liikkeeni hitaina ja rauhallisina ollessani poikasen näköpiirissä. Viimeisimmän poikueeni kohdalla kokeilin olla lähestymättä tai kesyttämättä poikasta ollenkaan alkuun, vaan hääpäin muutaman metrin päässä niistä tarkkaillen niiden elekieltä. Kun poikanen jännittyi, lopetin keskeneräiset tehtäväni ja perännyn. Tämä tuotti tulosta nopeammin kuin osasin odottaa, ja muutaman päivän päästä poikaset lähestyivät minua jo oma-aloitteisesti, vaikka tietenkin varovasti.

Melko pian pienokaiset alkavat olla rennompia lähettävilläni, jolloin alan varovasti tutkailla voisiko niitä lähestyä. Kaikki omat lintuni syövät hirssiä kädestä, joten saatan lähestyä poikasen vieressä olevaa emoa helposti. Jään yleensä pienen matkan päähän hirssini kanssa ja houkuttelen emon sillä luokseni poikasen elekieltä tiiviisti seuraten. Useimmiten poikanen astuu muutaman askeleen lähemmäs, muttei ensimmäisillä harjoituskerroilla vielä uskalla luokseni emonkaan perässä. Joka yrityksellä voi kuitenkin huomata selkeää edistystä, jos en ole poikasta vahingossa säikäyttänyt. Ei mene kauaakaan, kun poikanen joko tulee viereeni tai antaa minun lähestyä sitä. Teen tätä jokaisen poikasen kohdalla yksitellen päivittäin, emojen sijaintia hyväksikäyttäen.

Poikasten alkaessa maistella ruokia pidän myös hirssiä säännöllisesti saatavilla, jotta pienokaiset oppisivat sen makuun emojen perässä. Lisäksi seurailen tarkasti, olisiko jokin muu herkku poikasten mielestä ylitse muiden - yhden poikueeni olen kesyttänyt kokonaan herneversoilla. Kun lempiruoka on löytynyt ja pienokaiset haikaillevat sen perään innokkaasti, en enää tarjoile sitä häkissä, vaan otan ruoan kokonaan kesytysherkuksi ja alan houkuttella pienokaisiakin maistelemaan ruokia kädestä. Käytän jälleen hyväkseni

emoja, muita aikuisia neitokakadujani sekä myöhemmin myös rohkeimpia poikasia, jotta saisin kaikki pienokaiset rohkaistua tulemaan luokseni.

Poikasten maistellessa ja tutkiessa uusia asioita laitan esille myös paljon erilaisia virikkeitä: erimuotoisia ja -värisiä leluja sekä mahdollisimman paljon eri materiaaleja. Tämäkin tuntuu totuttavan pienokaisia uusiin asioihin ja muutoksiin, mistä on hyötyä myös kesytyksen kannalta.

Kun päästään siihen pisteeseen, että poikasen tulee jo kohtalaisen lähelle ihmistä, ellei jopa jo syömään kädestä, pyrin pyytämään mahdollisimman paljon vieraita kyläilemään. Käytän apuna ystäviäni, joille opetan lintujen lähestymisen, paljon lintuharrastuksen kautta tulleita ystäviä ja tuttavuusia sekä mielellään poikasten tulevia ostajia, mikäli välimatkat sen sallivat. Vieraiden kanssa pyrimme lähestymään poikasia samoilla vaiheilla, joita käytän toimissani yksin eli ensin totutellaan uuden ihmisen läheisyyteen ja tästä edetään hiljalleen emojen

ja herkkujen avulla, kunnes poikaset syövät jo vieraidenkin kädestä. Tästä seuraava askel on tietenkin kädelle astumisen opettelu kärsivällisesti vaiheittain.

Edellisen poikueeni kanssa pääsin jo siihen pisteeseen, että poikaset tulivat lähettyville aina ihmisen astuessa häkin sisälle ja hakeutuivat vapaina ollessaan ihmisen luokse. Sain poikaset orrelle tai kädelle halutessani ja saatoinkin liikuttaa niitä sen avulla esimerkiksi takaisin häkkiin. Lähtöpäivänä sain pienokaiset matkahäkkiinkin herkkujen avulla, mutta tavoitteena on harjoitella tätä pidemmälle seuraavan poikueen kohdalla. Tavoitteeksi itselleni voisin asettaa myös sen, että seuraavan poikueen kanssa pääsisi harjoittelemaan luokse tuloa lentämällä ennen uusiin koteihin muuttamista.

Käytän poikasten tarkkailuun valvontakameraa, jonka kuvaa voin katsoa tietokoneeltani.

Poikaset saavat viettää aikaa myös aviaarion ulkopuolella, jossa ne voivat oppia lentämään entistä paremmin. Kuvassa poikasen olohuoneen kiipeilytelineessä.

Mitä tehdä uuden linnun tultua kotiin?

Teksti: Jonne Stenroth
Kuvat: Jarmo Tuutti

Uuteen kotiin muutto on aina suuri stressin aiheuttaja linnulle. Poikaset joutuvat jättämään taakseen emonsa, sisaruksensa ja kasvattajansa. Vanhemmilla linnuilla taas opitut rutiinit menevät uusiksi, ja tutut ihmiset ja muut perheeseen kuuluvat, linnut tai muut eläimet, poistuvat niiden elämästä. Uuteen kotiin muutto tarkoittaaakin linnun koko elämän muuttumista sekä uusiin rutiineihin ja ihmisiin opettelua.

Moni lintu tulee Suomeen ulkomailta, jolloin niillä on takanaan pitkä ja stressaava matka. Monille linnuille tämä on pelottava kokemus, ja luottamus ihmiseen voi olla heikentynyt.

Uuteen kotiin muutto täytyykin tästä syystä tehdä linnulle mahdollisimman helpoksi ja stressittömäksi. Tämä tarkoittaa rauhaa ja vanhojen tiedossa olevien rutiinien, kuten ruokien, pitämistä alkuun mahdollisimman muuttumattomina.

Lintuhäkki

Osta linnulle valmiiksi tilava häkki, joka palvelee tarvittaessa koko linnun eliniän. Alkuun ei kannata hankkia liian pientä häkkiä, vaan suuri ja tilava häkki, jota ei tarvitse heti vaihtaa. Tämä tulee halvemmaksi pitkällä aikavälillä.

Uusi lintu kannattaa pitää alkuun ainakin noin kahden viikon ajan häkissä ilman, että sitä päästää vapaaksi. Tämä on tarpeen, jotta lintu

saa rauhassa katsella ympärilleen ja totutella uusiin hoitajiinsa ja kotiinsa. Häkin tulee olla linnun koti ja turva, eikä lintua saa missään nimessä pelotella sen ollessa häkissään.

Linnulle kannattaa jutella rauhassa ruokkimisen ja häkin siivoamisen yhteydessä. Häkkiä ei myöskään alkuun tule siivota päivittäin puhtaaksi, vaan tehdä vain tarpeellinen siivous ja ruokien vaihto. Jos kyseessä on kesy lintu, joka näyttää kaipaavan rapsutuksia, on sekin alkuun viisainta tehdä pintojen välistä. Häkkiä ei myöskään alkuun kannata ahtaa täyteen leluja, vaan häkkiin kannattaa laittaa muutama lelu ja jättää linnulle tilaa.

Häkki kannattaa alkuun sijoittaa niin, että sen pimentäminen yöksi onnistuu ilman peitteitä, sillä jotkin linnut pelkäävät häkin peittämistä aluksi lähes hysteerisesti. Näin alku uudessa kodissa sujuu linnun kannalta stressittömämmin, ja peittämistä voi myöhemmin opettaa ajan kanssa.

Ruokinta

Selvitä mahdollisimman tarkasti, mitä lintu on aikaisemmin syönyt. Linnulle on hyvä tarjota sitä ruokaa, mihin se tottunut. Joillakin linnuilla on ollut vääränlainen ruokavalio edellisessä kodissa, jolloin ruoka tulee vaihtaa ajan kanssa parempaan. Alkuun on kuitenkin tärkeää tarjota

Lintua ei kannata käsitellä alkuun, vaan opetella lukemaan sen elekieltä ja antaa sen oppia lukemaan sinun elekieltäsi.

ruokaa, johon lintu on tottunut. Uusia terveellisempiä ruokia voi tarjota linnulle vanhan ruuan ohella, ja kannustaa lintua maistamaan niitä.

Kasvattajalta tulleet poikaset ovat usein tottuneet kasvattajalla tiettyyn pellettiin, tuore-ruokiin ja siemensekoituksiin. Kysy kasvattajalta, mitä lintu on saanut ja hanki samaa ruokaa uuteen kotiin. Voit alkaa hiljalleen tarjota uutta ruokaa vanhan ohella.

Tarkkaile linnun syömistä ja aseta aluksi kupit korkealle häkkiin, jotta lintu varmasti uskaltaisi syömään (usein häkeissä olevan kiinteät kupit ovat matalalla). Myös vesi tulee laittaa niin, että sitä on helposti saatavilla. Tarjoa vesi pullosta tai kupista riippuen siitä, mistä lintu on tottunut sitä juomaan. Älä laita veteen vielä tässä vaiheessa vitamiineja tai muita ravinteita, vaan tarjoa se puhtaana ja raikkaana.

Käsittely

Uutta lintua ei tule alkuun käsitellä, vaikka lintu olisikin kesy. Kannattaa antaa linnulle alkuun oma rauha ja antaa sen totutella uuteen kotiin aivan rauhassa. Kesyä lintua voi linnun halutessa hieman rapsutella ja sille voi jutella, mutta sitä

ei kannata ottaa ulos häkistä ja käsitellä. Vain pakon edessä lintua voi käsitellä.

Linnulle kannattaa jutella rauhalliseen ääneen ja muutoinkin liikkua ja toimia hänen läheisyydessä rauhallisesti välttämättä nopeita liikkeitä ja kovia ääniä. Jos lintu perääntyy häkissä tai näyttää hermostuneelta, peräänny itsekin ja anna linnun rauhoittua. Tarkkaile linnun elekieltä ja kunnioita sitä.

Käsittely kannattaa pitää minimissään, koska et vielä alkuun osaa lukea uuden linnun elekieltä hyvin. Sinun tulee ajan mittaan opetella se, miten juuri kyseinen yksilö ilmaisee itseään. Lintu ei ole myöskään tottunut sinuun ja opettelee koko ajan sitä, miten sinä käytädyt. Sen vuoksi lintu saattaa pelätä sinua ja tapaasi toimia. Tästä syystä kannattaa aluksi vain tarkkailla lintua ja muistaa, että lintu tarkkailee samalla koko ajan sinua.

Villimmät linnut eivät ole tottuneet ylipäänsä ihmisiin kunnolla, joten niiden kanssa on erityisen tärkeää saada lintu ensiksi luottamaan ihmiseen. Lintu on saaliseläin, joka reagoi pelkotilanteessa nopeasti. Liian nopea käsittely voi johtaa siihen, että luottamuksen saaminen vain

Monet linnut pitävät suihkuttelusta, mutta heti alkuun sitä ei kannata tehdä. Stressitasojen ollessa koholla vilustumisen riski on suurempi.

vaikuttaa. Muista lähteä liikkeelle erittäin pienin askelin. Poikaset eivät ole tottuneet olemaan yksin, joten pelkkä yksinolo saa ne stressaantumaan. Tällöin parasta onkin antaa linnun olla rauhassa ja tottua olemaan ilman emoaan, kasvattajaansa ja sisaruksiaan.

Kylvettäminen

Älä kylvetä lintua kahteen ensimmäiseen viikkoon. Linnun stressitaso on aluksi koholla, ja märkänä lintu on entistä alttiimpi vedolle ja vilustumiselle. Kahden viikon jälkeen voit hiljalleen kokeilla, miten lintu tykkää kylpeä; onko pullo, kylpyastia vai vesihana linnun mieleen. Jos lintu ei halua kylpeä, älä kylvetä sitä väkisin, vaan totuta lintu kylpemiseen hiljalleen. Jotkut lajit, kuten amatsonit ja arat, rakastavat pääsääntöisesti vettä, ja niiden kanssa kylvettäminen voi lämmittää suhdetta lintuun; tällöin teette yhdessä jotain linnun mielestä mielekäästä.

Ensimmäinen vapaana olo häkistä

Avaa häkin ovi ja anna linnun itse tulla ulos, jos se haluaa. Älä missään nimessä ota lintua väkisin ulos häkistä. Jos lintu ei halua tulla ensimmäisinä päivinä ulos, laita parin tunnin päästä ovi kiinni ja

kokeile myöhemmin uudestaan.

Peitä alkuun kaikki ikkunat ja peilit, sillä uusi lintu ei välttämättä vielä hahmota niitä. Tällöin on vaarana, että lintu lentää niitä päin. Ota myös hyllyiltä, joihin lintu voi laskeutua, tarpeeton tavara pois. Muuten tavarat voivat tippua ja vahingoittaa lintua. Linnulle kannattaakin alkuun varata häkin lähelle oma helposti lähestyttävä leikki- ja kiipeilypaikka, jotta lintu käyttäisi sitä.

Älä ruoki tai juota lintua alkuun ollenkaan häkin ulkopuolella, jotta takaisin häkkiin saaminen olisi helpompaa. Pidä linnun oma häkki auki linnun ollessa häkin ulkopuolella, jotta se voi itse mennä sinne syömään ja juomaan.

Varaa ensimmäiseen ulkoiluun paljon aikaa, ja anna linnun mennä omassa rauhassa takaisin häkkiin. Voit laittaa häkkiin jotain linnun herkkuruokaa, kun haluat sen menevän takaisin häkkiin.

Totuttaminen muihin lintuihin

Älä laita uutta lintua heti samaan häkkiin muiden lintujesi kanssa, sillä kaikki linnut eivät tule toimeen keskenään, jolloin välitön samaan häkkiin laittaminen voi johtaa jopa toisen tai molempien lintujen kuolemaan.

Uuden linnun kannattaa antaa totutella rauhassa ympäristöönsä omassa häkissään.

Aseta uuden linnun häkki siten, että se näkee ja pystyy kommunikoimaan toisten lintujen kanssa. Näet yleensä selkeästi, ovatko linnut kiinnostuneita toisistaan. Monilla lajeilla saattaa esiintyä uhittelua puolin ja toisin lintujen kiihtyessä toistensa läsnäolosta. Muista kiinnittää saman verran huomiota sekä aikaisempaan että uuteen lintuusi.

Anna lintujen aluksi tutustua toisiinsa verkon läpi ja päästä uusi lintu yksin vapaaksi ennen kuin vapautat muut linnut. Anna lintujen olla samaan aikaan vapaana ja katso, miten ne tulevat toimeen keskenään. Ole valmiina ja tarkkaile koko ajan: jos linnut alkavat tapella, sinun on mentävä itse väliin. Jos linnut taas selkeästi tulevat toimeen ja pystyvät syömään samoista kupeista, voit hiljalleen laittaa linnut yhteen. Mutta aluksi vain niin, että olet itse kotona tarkkailemassa tilannetta.

Muut lemmikkieläimet

Jos sinulla on koiria, kissoja tai muita isoja lemmikkieläimiä, älä päästä niitä heti uuden linnun luokse riehumaan. Totuta ne toisiinsa rauhassa; erityisesti koirat ja kissat kannattaa pitää kiinni ja näyttää lintu niille pidemmän välimatkan päästä. Tämän jälkeen voit viedä niitä rauhallisesti lähemmäksi ja tarkkailla, miten lintu suhtautuu niihin.

Ole erityisen tarkkana kissan kanssa, jotta kissa ei pääse häkkiin pelottelemaan tai pahimmillaan tappamaan lintua. Koiria, kissoja, frettejä tai muita vapaana asunnossa liikkuvia lemmikkejä ei tule alkuun pitää linnun kanssa samoissa tiloissa, kun on itse poissa kotoa.

Kannattaa myös muistaa, että iso papukaija saattaa vahingoittaa kissoja ja koiria vakavastikin, jos se pääsee niihin käsiksi.

Rauhallisella alulla pohja pitkälle suhteelle

Vaikka uuden linnun saaminen on yleensä omistajan mielestä jännittävää, on tärkeää pitää pää kylmänä ja lähteä liikkeelle rauhassa. Esimerkiksi kaksi viikkoa häkissä voi kuulostaa pitkältä ajalta eikä linnulle välttämättä käy mitään, jos sen päästää aikaisemmin vapaaksi, mutta riskit ovat kuitenkin olemassa. Kaksi viikkoa ei ole kuitenkaan pitkä aika linnun elämässä, kun puhutaan yksittäisestä kerrasta.

Pidä mielessä, että linnun omistaminen ei ole ydinfysiikkaa. Etene aluksi rauhassa linnun ehdoilla ja opettele linnun elekieli. Muista, että opettelette linnun kanssa molemmin puolin elämään toistenne kanssa.

Ole varovainen totuttaessasi uutta lintua muihin lintuihin. Aina ne eivät tule keskenään toimeen.

ELÄINKAUPPA MEGALÄIN

LINTUJEN
PERUSTARVIKKEITA
KAIKISSA LIIKKEISSÄ,
ITIKSESSÄ LAAJEMPI
VALIKOIMA

HELSINKI:
ITÄKESKUS
KANNELMÄKI

VANTAA:
KORSO
TAMMISTO

YSTÄVÄLLISEN PALVELUN ELÄINKAUPPA

Käytännönläheisiä vinkkejä papukaijan tuoreruokintaan

Teksti: Heli Portti
Kuvat: Jarmo Tuutti
Listan on koonnut Laura Kurkela

- sekä viikon ruokalista

Kaikkea ruokaa ei tarvitse syöttää linnulle kipeästä pieniksi paloiksi pilkottuna. Esimerkiksi monet papukaijat käyttävät monesti jalkaansa syödessään. Lisäksi kuvan kaltaiset marjaterkut voi ripustaa helposti roikkumaan läikin pinnoihin.

Jokainen meistä on joskus ollut ensimmäistä kertaa kaupan hevi-osastolla ja miettinyt mitä kaikkea tarvitsee tarjotakseen linnulleen parhaan mahdollisen ruokavalion. Vaikka perustieto olisikin jo omaksuttu lukemalla, valintojen tekeminen käytännössä on joskus aika haastavaa.

Nettiä selaillessa huomaa, että kaikkien ohjeiden yhtäaikainen noudattaminen on täysin mahdotonta. Ohjeet ovat ristiriitaisia, ja monesti huomaa, että ohjeiden kirjoittajalta on unohnut mainita mille lajille kyseiset ohjeet soveltuvat. Myös ruokinnan suhteen on olemassa erilaisia koulukuntia. Toiset painottavat tuoreruokaa, toiset pellettipohjaista ruokavaliota. Räikeimmillään voi kuulla suositeltavan normaalimarketin siemenseosta kaikille lajeille soveltuvaksi perusruoaksi, jota sitten voi halutessaan monipuolistaa tuoreruolla sekä teollisilla lisäravinteilla. Lisäravinteiden tarjoamises-takin ollaan montaa mieltä.

Seuraavalla sivulla on esimerkki amatso-nille tarjottavasta tuoreruoasta. Esimerkkiä voi käyttää helpottamaan valintoja kaupassa. Yritän ottaa huomioon myös älykkäälle eläimelle tarpeellisen virikkeellistämisen.

Käytän esimerkkien laatimisessa avukseni Gloria Scholben laatimaa papukaijien ruokapyramidia ja sovellan sitä pienen kaupungin mar- ketin hevi-osaston valikoimaan. Gloria Scholbe on rakentanut pyramidin latvustoissa ruokailevien papukaijien tuoreruokailua varten, joten amatsonin omistajille tästä pyramidista on todella suuri apu täysipainoista ruokavaliota suunniteltaessa. Muistuttaisin vielä, että monilla lajeilla on omia erityistarpeita, joihin en pysty näissä esimerkeissäni vastaamaan. Linnusta haaveilevan on jo ennen linnun hankkimista val- mistauduttava lukemalla mahdollisimman paljon juuri omalle lajilleen soveltuvasta ruokavaliosta. Ruokapyramidissa esitetään prosenttiosuuksina

eri ruokien osuus papukaijan ruokavaliosta.

Tämä listaus on aika selkeä, mutta mones- tihan miettii, mihin ryhmään kädessäni oleva vihannes kuuluu? Ja kuinka tarkasti kyseistä lis- tausta on noudatettava. Linnun ruokkiminen ei ole ydinfysiikkaa eikä muutenkaan pipetin ja tarkkuusvaa'an kanssa toimimista. Ruokapyra- midi tarjoaa hyvät raamit sille, miten lintuaan kannattaa ruokkia. Joskus sattuu, että aamulla tuoreruokaa kuppiin laittaessaan huomaa, ettei kaapista löydy jonkin osion ruokaa ollenkaan. Tällöin voi seuraavana päivänä tarjota sitten enemmän tuota puuttuvaa ruokaa. Kokonaisuus ratkaisee, ei yksittäisen päivän ruoka. Nyrkki- sääntönä kannattaa pitää sitä, että viikon aikana papukaijan ruokakuppiin päätyisi mahdoli- simman monenväristä tuoreruokaa. Voimak- kaan värinen hedelmä ja vihannes on parempi vaihtoehto kuin haalea.

Aloitin itse ruoan valmistamisen tekemällä muutamaksi päiväksi kerrallaan vihreän salaatti- pohjan. Siihen voi laittaa esimerkiksi rucolaa, basi- likaa, jäävuorisalaattia ja ituja. Pilkon ne vähän eri kokoisiksi paloiksi, osa saa olla kokonaisina. Salaattipohja säilyy jääkaapissa sopivassa säi- lytysrasiassa tuoreena noin 3-4 päivää. Käytän kulhoa, jossa on pohjalla ritilä, ja lisään kulhoon pienen tilkan vettä, jotta salaatti ei nahistu.

Aamulla ennen töihin lähtöä laitan linnun kuppiin ensin jonkin verran vihreää salaattia ja lisään sen päivän muut lisukkeet. Kupin annan heti valojen sytyttämisen jälkeen. Jos tarjo- taan ravintolisäjä, ne on hyvä ripotella tuore- ruoan päälle. Tuoreruoka on aina sen verran kos- teaa, että ravintolisäjäuheet joutuvat suuhun väistävästi, vaikka papukaija ei niistä oikein pitäisikään. Tuoreruoasta osan voi ripustaa eri puolille häkkiä. Voit esimerkiksi kiinnittää yrt- tiruukun jämän pinnojen väliin paikkaan, josta sen saaminen tuottaa vähän päänvaivaa. Maissi

Viikon ruokalista

Alkuviikon vihreä salaattipohja:

herneenversoja, parsaa ja jäävuorisalaattia

ma vihreää, vadelmaa, hillaa, keltaista paprikaa, keitettyä bataattia, keitettyä munaa pilkottuna kuorineen | vihreät salaattipalloon, vadelmat ja paprika pujotellaan vartaaseen, bataatti ja muna kuppiin

ti vihreää, pihlajanmarjaa, mustaherukkaa, tomaattia, maissintähkä | maissintähkä roikkumaan, muut kuppiin

ke vihreää, mustikkaa, mansikkaa, appelsiinia, kesäkurpitsaa | appelsiinilohkot kokonaisena salaattipalloon, kesäkurpitsa vartaaseen, muut kuppiin

to vihreää, ruusunmarjaa, karviaista, keitettyä perunaa, hyvin paistettua marinoimatonta kanaa, kiiviä, punakaalta | vihreät kokonaisena nipuiksi roikkumaan, muut kuppiin

Loppuviikon vihreä salaattipohja:

ituja, rucolaa ja basilikkaa

pe vihreää, puolukkaa, kirsikkaa, omenaa, porkkanaa | porkkana ripustetaan kokonaisena roikkumaan häkkiin, omena vartaaseen, muut kuppiin

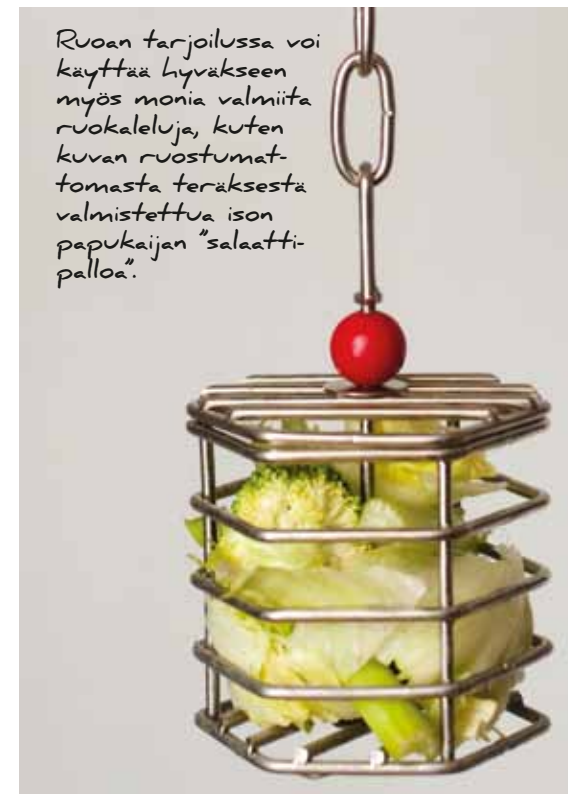
la vihreää, persikkaa, punaherukkaa, karhunvatukkaa, kesäkurpitsaa | Kaivetaan persikan kivi pois, niin että jäljelle jää "kuppi". Laitetaan persikan sisään päivän siemenannos ja koko komeus salaattipalloon. Kannattaa näyttää papukaijalle, kun laitot siemenet persikkaan.

su vihreää, tyrnimarjaa, puolukanvarpuja, punasipulia, herneitä, luumua | puolukanvarvut ripustetaan nippuina häkkiin, muut kuppiin

voidaan tarjota suoraan tähkästä, jolloin papukaija saa tehdä vähän enemmän töitä vatsansa täyttämiseksi.

Kupista ei kannata tarjota sitä kaikkein herkullisinta ruokaa, vaan se kannattaa joko "piilottaa" häkkiin tai ottaa se pois kokonaan perusruokalistalta ja tarjota sitä vain koulutusherkkuna. Meillä banaani ja viinirypäleet säästetään tätä tarkoitusta varten. Muutenkaan edellä mainitut hedelmät eivät ole mitenkään erityisen hyvää perusruokaa.

Iltaisin annan häkkiin menon jälkeen kuiva-ruoka, joka on pääosin pellettejä, ja muutaman kerran viikossa annan siemenseosta. Pähkinöitä ja auringonkukansiemeniä tarjoan koulutuksen yhteydessä sekä häkkiin piilotettuna.

Suunnittele itse - tässä erilaisia tuoreruokia

Saa antaa (esimerkiksi):

Ananas	Kookospähkinä	Papaija	Sharon
Annoona (eli kermomena)	Kukkakaali	Paprika	Taateli
Appelsiini	Kumkvatti	Parsa (ei päivittäin)	Tomaatti
Aprikoosi	Kurkku	Parsakaali	Vadelma
Banaani (pienissä määrin, sisältää paljon sokeria)	Kurpitsa	Passionhedelmä	Variksenmarja
Bataatti	Lakka/hilla	Persikka	Verkkomeloni
Cantaloupe-meloni	Lanttu	Persimon	Vesimeloni
Chilit/chilipaprikat	Litsi	Piparjuuri	Vihreät pavut
Granaattiomena	Luumu	Piparminttu	Viikuna
Greippi	Maissi	Pomelo	Viinimarjat
Herne	Mandariini/satsuma/klementiini	Porkkana (myös naatit)	Viinirypäleet (pienissä määrin, kuoressa saattaa olla tuholaiskarkotteen jäämiä)
Hunajameloni	Mango	Punaherukka/-viinimarja	Yrtit - Esimerkiksi basilika, tilli ja minttu (Pinaatti ja persilja sisältävät runsaasti rautaa, joten niitä vain kohtuudella.)
Juulukka	Mansikka	Punajuuri (tuoreena, ei purkkiversiota)	
Karhunmarja	Munakoiso	Puolukka	
Karviaismarja	Mustaherukka/-viinimarja	Päärynä	
Kesäkurpitsa	Mustikka	Retiisi	
Kiivi	Nektariini	Ruusunmarja	
Kirsikka	Omena	Salaatit	
	Omenapäärynä	Selleri	

Ei saa antaa:

Avokado kaikissa muodoissa
Voimakkaasti maustetut, suolaiset, erittäin kuumat tai kylmät syötävät

Ei suositella:

Kaalien lehtiosat
Raparperi (sisältää oksaalihappoa)
Sipuli
Sitruuna

Eläinten hyvinvointi - raapaisu pintaa syvemmälle

Teksti: Jarmo Tuutti
Kuva: Stock-kuva

Eläinten hyvinvointi on haasteellinen kysymys. Erityisesti hyvinvointia on pohdittu tuotantoeläinten näkökulmasta, mutta viime vuosina yhä enenevässä määrin myös lemmikkien näkökulmasta.

Eläimiä pidettiin pitkään mekaanisina koneina, jotka - kuten esimerkiksi filosofi Descartes ilmaisi - toimivat ilman itsetietoisuutta. Iso-Britanniassa parlamentin jäsen Richard Martin sai vuonna 1822 ajettua läpi lain, joka suojasi karjaa, hevosia ja lampaita julmuudelta. Kuitenkin merkittävän edistyminen eläinten hyvinvoinnissa on tapahtunut vasta 1900-luvulla. (1)

Lemmikkien hyvinvoinnista ollaan kiinnostuttu enemmän vasta viimeisinä vuosikymmeninä. Aikaisemmin lemmikkilintuja on tarkasteltu eri näkökulmista, kuten ikuisesti 5-vuotiaana lapsena tai ihmisen kumppanina. Suomessa lemmikkilintuharrastajien keskuudessa on tällä hetkellä trendinä pyrkiä lähestymään lemmikkilintuja luonnollisesta näkökulmasta, ymmärtäen sitä kautta niiden tarpeita.

Erilaisia näkökulmia hyvinvointiin

Eläinten hyvinvointia on pohdittu eri näkökulmista. Voidaan miettiä, saako eläin olla terve; elää ilman sairauksia tai loukkaantumisia. Joskus tutkitaan stressin vaikutusta eläimeen. Lisäksi voidaan tarkkailla epätyypillisen käyttäytymisen esiintymistä. Nykyisin tarkastellaan yleensä monia näkökulmia kerralla. Tämä onkin ymmär-

rettävää: edellä mainituilla eri näkökulmilla on kaikilla annettavaa keskusteluun.

Yksi tapa tarkastella eläinten hyvinvointia on brittiläisen Farm Animal Welfare Councilin (FAWC) malli (3), jonka mukaan eläimillä pitäisi olla viisi vapautta, jotta ne voisivat voida hyvin. Tämän mallin taustat ovat jo 1960-luvulla Isossa-Britanniassa julkaistussa raportissa, jonka seurauksena FAWC perustettiin. Vaikka tämä malli luotiinkin maatiloja varten, siihen on viitattu monesti myös lemmikkieläimiä käsittelevässä tutkimuksessa (4).

Farm Animal Welfare Councilin viisi vapautta:

1. Vapaus nälästä ja janosta
2. Vapaus epämukavuudesta
3. Vapaus kivusta, loukkaantumisista sekä sairauksista
4. Vapaus toteuttaa normaalia käyttäytymistä
5. Vapaus pelolta ja hädältä

Tosin tutkija Marian Dawkins kritisoi viiden vapauden mallia erityisesti yhdestä asiasta (5): vapaus luonnolliseen käyttäytymiseen ei aina ota huomioon eläimen halua tehdä jotain. Lintujen kohdalla voidaan kysyä esimerkiksi, miten pitkiä matkoja ne lentäisivät, jos ravinnon hankkiminen ei vaatisi kilometrien matkustusta päivässä. Vaikka mahdollisuus lentää on tärkeää lemmikkinä eläville linnuille, lentäisivätkö ne näin pitkiä matkoja vankeudessa, jos pystyisivät?

Dawkins esittää kaksi kysymystä: 1) Ovatko eläimet terveitä? ja 2) Saavatko ne mitä halu-

avat? Ensimmäinen siis liittyy fyysiseen hyvinvointiin (mm. ruokavalio, kipu jne.) ja toinen psyykkiseen hyvinvointiin (virikkeet, pelko jne.). Hyvinvoinnista voidaan sanoa, että kyseessä on useiden asioiden summa. Ei riitä, että lintu voi fyysisesti hyvin ja saa vettä ja ruokaa päivittäin, vaan on pyrittävä huomioimaan myös hyvinvoinnin psyykkinen puoli.

Hyvinvoinnin mittaamisen haasteet

Keskusteltaessa eläinten hyvinvoinnista nousee väkisin mieleen kysymys: Mistä voidaan sanoa, voiko eläin hyvin? Tämä on haastavampi kysymys kuin hyvinvointiin vaikuttavien asioiden etsiminen. Erilaisia mittareita on kyllä kehitetty. Osa näistä ovat olleet konkreettisia mittareita, kuten stressihormonien taso veressä (6), osa taas on liittynyt enemmän käyttäytymiseen, kuten stereotyyppisen käyttäytymisen havainnointi (7).

Huonosta voinnista on olemassa joitain merkkejä; kipu on luultavasti niistä selkein. Lisäksi on

Stereotyyppinen käyttäytyminen tarkoittaa tiettyjen näennäisesti merkityksettömien toimintamallien toistamista kerta toisensa jälkeen. Esimerkiksi artikkelin kirjoittajalle sijoituslintuna tullut kultaposkiamatsoni kiersi häkissä orren ja katon väliä kerralla pitkiä aikoja. Tässä tilanteessa stereotyyppisestä käyttäytymisestä päästiin eroon, kun lintu sai laitoverin seurakseen.

olemassa erilaisia käyttäytymismalleja, jotka voivat kertoa mm. stressistä (kuten nyppiminen tai stereotyyppinen käyttäytyminen). Tosin nämäkin voivat johtua fyysisestä vaivasta.

Lemmikkien hyvinvoinnin standardeilla on vielä suuria eroja eri maiden välillä. Pieni pyörä virikkeetön häkki ei ole Suomessa missään nimessä hyväksyttävä, mutta monissa maissa se on vielä normaali näky.

Eräissä kultaposkiamatsoneilla tehdyssä tutkimuksessa hyvinvointia mitattiin tarkkailemalla lintuja videoiden välityksellä. Tutkijat tunnistivat stereotyyppistä käyttäytymistä ja vertailivat tämän pohjalta eri ryhmiä (7). Ei tosin liene yllätys, että virikkeellisemmässä ympäristössä eläneet linnut kehittivät vähemmän stereotyyppistä käyttäytymistä.

Mitä jäi käteen?

Tarvitseeko lemmikkilinnun omistajan miettiä päänsä puhki sitä, voiko hänen lintunsa hyvin? Itse sanoisin ei; tärkeintä ei ole yleensä miettiä sitä, miten lintu oikeasti voi (koska vastausta ei luultavasti koskaan saa), vaan keskittyä siihen, mitä voisi omistajana tehdä sen hyvinvoinnin eteen.

Itse haluan monen muun harrastajan tavoin uskoa, että isommallekin papukaijalle voi tarjota hyvät olot, kunhan huomioi linnun vaatimukset. Tämä siis tarkoittaa mm. riittävää määrää virkeitä suhteessa linnun älykkyyteen ja toisaalta riittävän isoja tiloja suhteessa linnun kokoon.

Kun on hankkinut itselleen sopivan linnun, tärkeintä on tehdä parhaansa tarjotakseen linnulle hyvät olot. Tämä ei tarkoita sitä, että omistajan tulisi elää vain lintuaan varten - toisaalta monet lajit vaativat vaivannäköä: sopivan ruokavalion, virikkeitä, seuraa jne.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että pitäisi kerralla laittaa kaikki uusiksi. Pienet, omalta kannalta realistiset askeleet eteenpäin, ovat paras vaihtoehto. Tällä tavoin pienistä muutoksista on helppo tehdä pysyviä, ja niiden yhteisvaikutus voi olla eläimen kannalta merkittävä.

Lähteet:

1. Wikipedia: Animal Welfare (30.10.2011)
2. David Fraser: Understanding Animal Welfare - Science in its cultural context
3. Farm Animal Welfare Council: Five Freedoms (www.fawc.org.uk)
4. M. Engebretson: The welfare and suitability of parrots as companion animals: a review
5. M.S. Dawkins: Using behavior to assess animal welfare
6. J.P. Garner & J.A. Manch: Environmental Enrichment and Development of Cage Stereotypy in Orange-winged Amazon Parrots (Amazona amazonica)
7. E. Möstl & R. Palme: Hormones as indicators of stress

Valitse herkku - mikä tahansa herkku

Artikkeli: Barbara Heidenreich
Käännös ja kuvat: Jarmo Tuutti

Herneet, yhh. Vihaan niitä. Ne ovat vihreitä, mösöisiä ja niissä on kitkerä jälkimaku tämän kulinariistin mielestä. Tiedän kuitenkin amatsonin, joka tekisi minkä tahansa osaamansa asian ja pari muutakin juttua vain saadakseen näitä pieniä vihreitä palloja. Hyvä sille, tietenkin. Ja tämä onkin tärkeä huomio: vahvisteet riippuvat oppijasta. Minulle herneen saaminen missä hyvänsä tilanteessa olisi positiivinen rangaistus, mutta tälle amatsonille se olisi positiivinen vahviste.

Vaikuttaisi kuitenkin, että papukaijoiden keskuudessa on selvä trendi sen suhteen, mitkä ruoat toimivat vahvisteina. Yksi papukaijoiden koulutusseminaareja pitäessäni tekemistä asioista on vahvisteiden arviointi. Tämä tarkoittaa jokaisen koulutukseen osallistuvan linnun kohdalla sitä, että minun täytyy löytää jotain, mitä lintu pitää arvokkaana. Nämä vahvisteet voivat olla huomiota, rapsutuksia, ääntelyä, leluja yms., mutta yleensä tavoitteenani on löytää ruoka, josta lintu pitää. Yksi syy, miksi pidän ruoasta vahvisteena on se, että voin tarjota linnulle pieniä, nopeasti syötäviä palasia. Lintu on usein valmis seuraavaan toistoon sekuntien sisällä, ja koulutus etenee nopeasti. (Herne on mielestäni hieman turhan iso herkkupala, ja sitä on valitettavasti vaikea tehdä pienemmäksi kuin se jo on. Tästä syystä säästän suuret herkut, kuten herneet, erityisherkuiksi, joilla vahvistan haastavia

toimintamalleja tai toimintaa, jota haluan esiintyvän enemmän).

Koulutusherkkulistani

Olen pakannut matkalaukkuni täyteen lähtiesäni seminaareihin. 25 kiloa painavat laukkuni ovat pääosin täytetty kirjoilla, lehdillä ja dvd:eillä. Pieni osa tilasta on varattu vaatteita varten. Pidän aina huolen, että minulla on mukana kasa koulutusherkkuja. Sopivien herkkujen valinta on puhtaasti papukaijoiden parissa työskenneltyjen vuosien tuomaa kokemusta. Ajan kuluessa olen huomannut, että eri makutottumuksista huolimatta on olemassa muutama asia, jotka yleensä kiinnostavat uusia oppilaitani.

Vaikka onkin totta, että olen muutaman kerran seminaarissani joutunut käyttämään herkkuja, kuten kermajuustoa, banaanileipää sekä jopa ranskalaisia perunoita saadakseni linnun toimimaan, voit olla varma, etteivät nämä ole tyyppisimpiä mukana kantamiani herkkuja. Koulutusherkkujen ei tarvitse olla epäterveellisiä. Monesti käytän jotain, joka on osa monien lintujen päivittäistä ruokavaliota. Mutta sen sijaan, että linnut saisivat näitä herkkuja vain istumalla söpösti orrella, niiden on tehtävä jotain saadakseen näitä ruokavaliosta parhaita paloja. Tästä syystä listani ei välttämättä tule yllätyksenä linnun ruokavaliosta huolehtiville omistajille.

Näitä pidän mukamani seminaareissa:

Kuorelliset auringonkukansiemenet: Usein pidän mukamani tällaisia auringonkukansiemeniä. Vaikka kyseessä onkin isokokoinen herkku, totuus on, että kaikki papukaijat eivät tiedä, mitä tehdä valmiiksi kuorituille siemenille.

Kuoritut auringonkukansiemenet: Olen havainnut, että suurin osa lajeista pitää auringonkukansiemenistä. Yritän jakaa siemenet kolmeen osaan - kyllä, kolmeen osaan. Muista, että yksi koulutusstrategioistani on käyttää mahdollisimman pieniä vahvisteita. Saatan säästää muutaman kokonaisen siemenen isommille lajeille, kuten aroille.

Mantelinpalat: Mantelit vaikuttavat olevan universaali herkku. Käytän vain pieniä mantelinpaloja. Kokonainen manteli on aivan liian iso koulutukseen.

Saksanpähkinän palaset: Tämä pähkinä on hieman rasvaisempi; sen osoittaa pähkinöiden käsittelyn jälkeen pehmeät käteni. Olen havainnut, että jotkin linnut pitävät saksanpähkinöistä yli kaiken. Muistan yhden pienen amatsonin San Antonion seminaarissa. Lintu oppi astumaan kädelle saksanpähkinän palojen avulla.

Pistaasipähkinän palaset: Tämä on myös herkku, josta jotkut yksilöt vaikuttavat pitävän. Minulla on aina näitäkin mukana, mutta ne eivät vaikuta olevan kovinkaan monien lintujen ensimmäinen vaihtoehto.

Sembramännyn siemen: Nämä pitäisi nimetä "taikasiemeniksi". Uskallan väittää, että suurin osa linnuista pitää näistä siemenistä enemmän kuin mistään muusta listan herkusta. Nämäkin hienonnan pieniksi palasiksi, sillä ne ovat erittäin rasvaisia, ja haluan pienen määrän kestävän pitkään.

Hirssintähkät: Pienempiä lintuja varten on aina hyvä pitää mukana tuoreita hirssintähkiä. Yleisesti ottaen undulaatit, neitokakadut, pienet aratit, kajaset ja araset pitävät hirssistä paljon. Otan usein pienen palasen tähkästä ja pidän sitä sormieni välissä. Eräs hyvin koulutettu aranen tekee töitä jopa yhden hirssinsiemenen eteen. Hirssiä on hieman haastavaa pidellä sormin - ei kuitenkaan mahdotonta.

Saflorin siemenet: Tämäkin herkku tuntuu olevan erityisesti pienempien lajien mieleen. Tiedän monia poicephaluksia, jotka tekevät töitä saflorin siementen eteen. Ensimmäisellä koulutus-dvd:lläni esiintynyt afrikankaija Toby tekee asioita juuri saflorin siementen eteen. Ymmärtääkseni siemenet ovat hieman kitkeriä, mikä saattaa selittää sitä, miksi jotkut lajit eivät välttämättä niistä pidä.

Papaijan palaset: Yksi suosikkilöydöistäni ovat Heaven's Harvest Farmin (<http://heavens-harvestfarms.com>) tuottamat papaijajyvät. Nämä pienet papaijapalaset ovat juuri oikean kokoisia koulutusta varten, ja ne on käsitelty niin, etteivät kädet tahmaannu niitä käsitellessä. Olen havainnut molukkienkakadujen ja valkokakadujen pitävän usein näistä.

Maapähkinän palaset: Vaikka maapähkinän palaset eivät olekaan ykkösvalintani koulutusherkuiksi, on lintuja lintuja, joiden herkkua maapähkinät ovat. Erään seminaarin osallistajat näyttivät minulle täydellisen pienen pähkinäpakkauksen. Kuuluisat kultaiset kaaret eli McDonald'sista saa jäätelöitä varten tarkoitettuja pieniä pakkauksia, joissa on paahdettuja ja suolaamattomia pähkinöitä jäätelöitään varten. Pakkaus on juuri sopivan kokoinen lintujen kouluttamista silmälläpitäen, joten ylliruokkimisvaaraa ei ole. Ja mikä parasta, laadultaan pähkinät ovat ihmisravinnoksikin kelpaavia.

Macadamiapähkinät: Kuka tahansa hyasinttiaran omistaja ymmärtää macadamiapähkinöiden voiman. Jostain syystä nämä siniset jättiläiset pitävät todella paljon macadamiapähkinöistä. Monien mielestä on hienoa nähdä arojen massiivisen nokan murskaavan kovan kuoren ja kaivavan pähkinän esille. En ole vielä nähnyt ihmisen rikkovan macadamiaa käsillään. Koulutusta varten kuorimaton pähkinä on kuitenkin liian iso. Käytän koulutuksessa mieluummin jo valmiiksi kuorittuja pähkinöitä, jotka voim rikkoo pienemmiksi paloiksi.

Muutamia muita koulutuksessa toimivia herkuja ovat sulatetut herneet ja maissi. Lienee turha mainita, etten kuljeta sulatettuja herneitä tai maissia matkalaukussani. Nämä ovat kuitenkin mainitsemisen arvoisia herkuja kotikäyttöön. Olen kokeillut myös kuivapakastettuja versioita onnistuneesti, mutta suurin osa papukaijoista vaikuttaa suosivan sulatettuja märkiä versiota kuivatettujen sijaan.

Toinen toisinaan toimiva herkku ovat banaaninlastut. En tiedä montakaan lintua, jotka niistä pitävät, joten en pidä niitä yleensä mukamani matkustaessani. Ajoittain vastaan tulee kuitenkin lintuja, jotka tekevät paljon töitä näiden rapeiden herkkujen eteen. Banaanilastujenkin kohdalla on hyvä ostaa sellaisia lastuja, jotka ovat turvallisia linnuille (ei haitallisia säilöntäaineita) ja paloitella ne pieniksi palasiksi.

Ostan yleensä koulutusherkut terveystuotteista, jotta saisin mahdollisimman laadukkaita siemeniä ja pähkinöitä. Jotkin näistä, kuten saflorin siemenet ja hirssintähkät, vaativat vierailun lintuihin erikoistuneeseen kauppaan. Nykyään monia näistä herkuista voi tietenkin tilata netistä.

Hirssi toimii mainiosti koulutusherkkuna neitokakaduille ja muille pienille papukaijoille.

Sopiva koko

On haasteellista on saada koulutusherkut sopivan kokoisiksi. Pyrin kutakuinkin auringonkukansiemenen kolmanneksen kokoon. Tämä johtuu muutamasta syystä, joista yksi on terveys. Vaikka tässä artikkelissa esitellyillä ruoilla on monia etuja, liian isot määrät voivat olla haitallisia papukaijan terveydelle. Pienten herkkupalojen käyttö mahdollistaa toiminnan vahvistamisen samalla, kun ruoan määrä pysyy kohtuullisena.

Toinen syy on se, että pienet herkut tehostavat koulutusta. Saan nopeampia toistoja, eikä lintu tule kylläiseksi aivan niin nopeasti. Tämä tarkoittaa useampia tilaisuuksia oppia.

Esiintyessäni lintuesityksissä minulla oli aina herkkuja taskussani. Kun olin paikoillani ja

puhuin jollekin, pienensin herkkupaloja kynsilläni. Onneksi minun ei tarvitse enää tehdä näin, sillä ostin pienen ja kätevän silppurin Good Gripsiltä (www.oxo.com). Silppuri on esillä myös toisella dvd:lläni. Jotkut yritykset tarjoavat koulutukseen sopivia valmiiksi silputtuja herkkuja, kuten Kaytee's Healthy Toppings Mixed Nuts.

Kyllä kyllä... mutta ei minun lintuni kanssa

Tiedän että ajattelet "Tämä ei toimi lintuni kanssa, olen jo kokeillut kyseistä herkkua". Tässä pari vinkkiä, jotka kannattaa pitää mielessä. Valitessasi herkuntarjoamishetkeä varmista, että lintu on rauhallinen ja rentoutunut ja ettei ympäristössä ole häiriötekijöitä. Ne voivat vaikuttaa siihen, miten motivoitunut lintu on vahvisteen

vastaanottamiseen. Yritä myös ajoittaa koulutustilaisuudet aikaan, jolloin lintusi haluaa syödä. Jopa tuo herneitä rakastava amatsoni jättää herneen syömättä, jos se on juuri syönyt paljon. Tämän linnun kannalta paras hetki kouluttamista varten on aamu, ennen ruoan tarjoamista.

Lisäksi yritän tarjota linnulle päivän aikana sellaisen määrän ruokaa, joka on luultavasti syöty nukkumaanmenoajan koittaessa. Pieni määrä ruoantähteitä kipun pohjalla ei haittaa, sillä ne kertovat linnun saaneen tarpeeksi ruokaa. Jos linnulla olisi liian kova nälkä, se luultavasti söisi viimeisetkin muruset. Tämän ei ole tarpeen saadaksesi suurimman osan papukaijoista toimimaan. Voit löytää lisää tietoa ruoan käytöstä motivoimiseen artikkelista "Food, Glorious Food. Using Good to Train", jonka voit ladata osoitteesta

<http://www.goodbirdinc.com/digitalmedia.html>.

Tiedän muutaman papukaijanomistajan, jotka ovat epätoivoissaan turvautuneet rasvaisiin herkkuihin, kuten voihiin, juustoon, kermavaahtoon tai jopa Oreo-keksin kermaiseen keskusta. Näiden verisuonet tukkivien herkkujen käytön voi kuitenkin välttää valitsemalla oikean koulutustilanteen ja sopivan ajan suhteessa ruoan tarjoiluun, kouluttamalla asioita pienissä erissä ja valitsemalla terveellisempiä suosikkiherkkuja. On aika valmistella lintu buffeeta varten. Tarjoa linnulle valikoima terveellisiä koulutusherkkuja ja katso, minkä lintusi ensiksi valitsee. Kas näin olet löytänyt linnullesi mieluisan koulutusherkun!

Koulutustilanteessa linnulle kannattaa antaa mahdollisimman pieniä palasia.

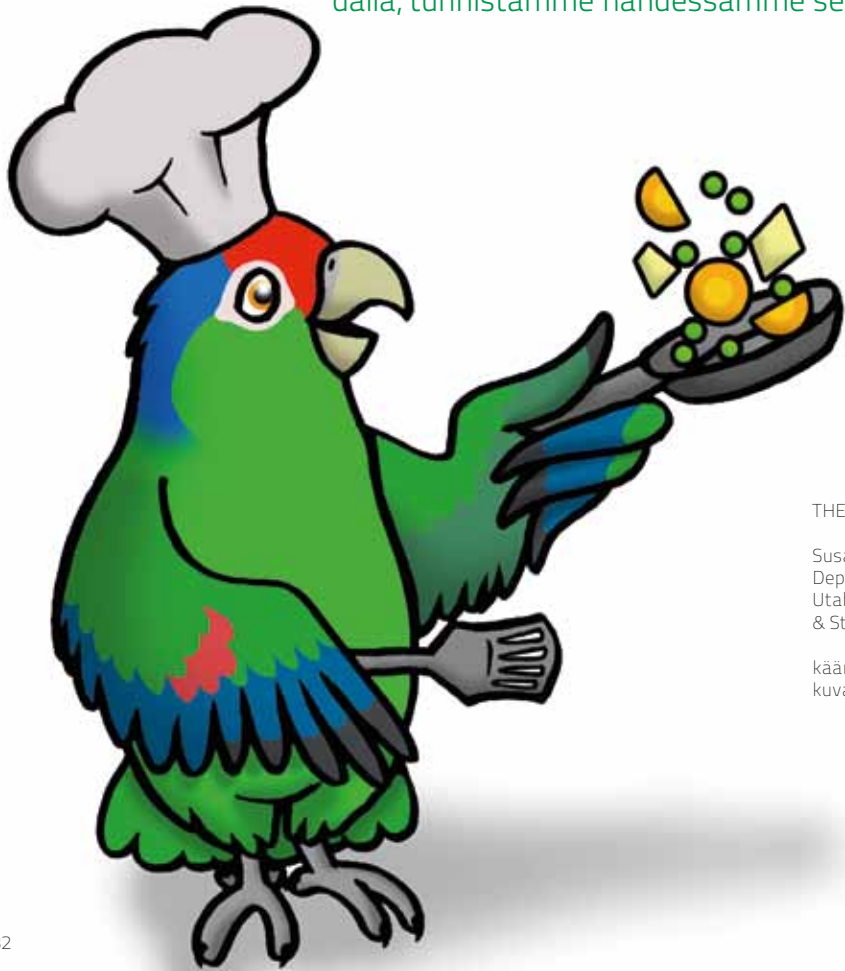

Joskus vahvisteena voi toimia leluakin.

Eläinten kouluttaminen - tiedettä ja taidetta

Sanaa "taide" käytetään usein kuvailemaan korkeamman tason esitystä; taidon ja mielikuvituksen käyttöä kauniiden asioiden tuottamiseksi. Jokaisessa ammatissa näytetään tunnistettavan sen taiteellinen puoli. Me kaikki teemme ruokaa, mutta Paul Prudhomme on taiteilija. Maya Angelou, Mario Andretti, Anika Soreson - kaikki omien alojensa taiteilijoita. Sanaa taide käytetään usein myös kuvailemaan eläinten kouluttamista. Eläinten koulutuksessa moderni artisti esiintyy parhaimmillaan käyttäen osaamista ja mielikuvitusta luodakseen kauniita asioita - luotettavaa sekä yhteistyöhön perustuvaa eläinten käyttäytymistä. Kuten muidenkin ammattilaisten kohdalla, tunnistamme nähdessämme sen.

THE ART OF SCIENCE - TRAINING ANIMALS

Susan G. Friedman, Ph. D.
Department of Psychology
Utah State University, Logan, UT
& Steve Martin, Natural Encounters, Inc.

käännös: Jarmo Tuutti
kuvat: Laura Kurkela

Vertaillaan edelleen ruoanlaittoa ja eläinten koulutusta, sillä niillä on taiteen lisäksi muitakin yhtäläisyyksiä. Molemmat juontavat juurensa luonnontieteistä: ruoanlaitossa sovelletaan fysiikan ja kemian lakeja, koulutuksessa sovelletaan oppimisen ja käyttäytymisen lakeja. Monet meistä kokkaavat ymmärtämättä ruoanlaiton taustalla olevaa tiedettä, ja sama koskee myös eläinten koulutusta. Silti vain harvat meistä väittäisivät, ettei tekninen osaaminen parantaisi ymmärtämme asioiden toimivuudesta, sillä se parantaa. Ja tekninen osaaminen edistää kykyämme ratkaista ongelmia, kun asiat eivät toimi.

On myös totta, että tieteen ansioista oikeaa tietoa on paremmin saatavilla. Tiede on merkittävä tekijä laajan mittakaavan koulutuksessa, sillä se tarjoaa yhteisen kielen ja toistettavat menetelmät. Keittokirjojen, joita on olemassa paljon, avulla avuttomimmatkin meistä voivat oppia laittamaan ruokaa. Karen Pryor julkaisi kirjan "Don't Shoot the Dog - The New Art of Teaching and Training" ensimmäistä kertaa vuonna 1984. Kirjassa hän opettaa oppimis- ja käyttäytymistiedettä. Tämän jälkeen markkinoille on tullut suuri määrä eläinten koulutusta käsitteleviä kirjoja, jotka pohjautuvat tieteeseen (olemme erittäin iloisia nähdessämme, että positiivinen vahvistaminen täyttää koko kirjahyllyn kaupassa). Jos osaat lukea, on todennäköistä, että pystyt oppimaan tekemään sufleen ja opettamaan koirasi istumaan vain muutamalla harjoituskerralla.

Olemme käyneet monia mielenkiintoisia ja eläväisiä keskusteluja yrittäessämme ymmärtää eläinten koulutuksen taidetta ja tiedettä. Kuten leijan pyrstö tulessa, saamme sen kiinni hetkeksi ja sitten se jälleen vetäistään käsistämme ulottumattomiin. Mikä tekee taiteilijasta erilaisen kuin teknikosta? Miten operationalisoimme tai-

teen? Menetämmekö jotain keskittymällä vain tieteeseen vai saammeko jotain mielikuvittellaisilla kansankielisillä kuvauksilla? Vertaa esimerkiksi teknistä termiä "limited hold schedule of reinforcement" kuvaan haukasta oppimassa nopeasti, että sillä on vain lyhyt aika napata hiiri kiinni ennen kuin se katoaa koloonsa. Mikä saa Paul Prudhommen maistamaan, että suolaa tarvitsee lisätä hyppysellinen enemmän kuin reseptissä lukee? Mitä kouluttaja näkee, mikä saa hänet viivyttämään vihjettä nähdessään, ettei lintu ole valmis lentämään paalun ympäri? Juuri tätä metsästämme: eläinten koulutuksen tieteen ja taiteen yhdistämistä.

Keskustelumme eivät ole johtaneet kaikkien vastausten löytämiseen, mutta olemme tehneet joitain alustavia johtopäätöksiä:

- » Taide ei ole tieteen ulkopuolella; jos se olisi, taiteilijoiden koulutus ei olisi tehokasta.
- » Kuten mausteet, käyttäytyminen tulee monessa erilaisessa hienovaraisessa maussa, joita ei ole normaalisti edes mahdollista ennustaa. Kyse on herkkyydestä pieniin toiminnan muutoksiin, kuten silmän, olkapään tai sulan pieniin liikkeisiin, joiden ansioista ihailimme taiteilijoita.
- » Emme tiedä, mikä antaa taiteilijalle hänen erityisen tarkkaavuuden (Steve kutsuu sitä intuitioksi ja Susan piileväksi tietokannaksi), mutta geenien ja kokemuksen erottelematon sekoitus riittää meille tällä erää.
- » Sinusta ei tule taiteilijaa opiskelemalla vain keittokirjoista. Teknisten kykyjen lisäksi meidän pitää vahvistaa luovuutta (uudet käyttäytymismallit), mielikuvitusta (uudet ajatukset) sekä inspiraatiota (uudet tunteet). Toisin sanoen: meidän tulisi vahvistaa laatikon ulkopuolella ajattelua.

Tiede ja taide

Vaikka meidän ammatilliset taustamme ovat saaneet aikaan erilaisia tapoja keskustella oppimisesta ja käyttäytymisestä, olemme havainneet, että koulutusstrategiamme ovat samanlaisia. Jälkeenpäin ajateltuna tämän ei pitäisi tulla yllätyksenä, sillä viimeisten 75 vuoden aikana käyttäytymistieteet ovat paljastaneet käyttäytymisen perimmäiset lait, jotka kuvailevat monia menestyksellisen koulutuksen taustalla olevia mekanismeja.

On totta, että pelkkä käyttäytymistieteiden osaaminen ei ole tarpeen - tai riittävästi - koulutukseen korkeimmalla tasolla, taiteilijan tasolla. Tiede kuitenkin tarjoaa muutakin kuin pelkän oikeiden päätelmien varmistamisen käyttäytymisen toimintamekanismeista; erityisesti positiiviseen vahvistamiseen pohjautuvien strategioiden tehokkuudesta. Tieteellinen pohja tarjoaa taiteilijalle tehokkaita työkaluja, joita ei muuten olisi saatavilla ja lisää kykyämme vaatia ammatillaisia kantamaan vastuunsa siitä, mitä he eläimille tekevät.

Samalla eläinten koulutuksen taiteilijat edistävät tieteen etenemistä etenemällä uusille alueille ja työntämällä tiedon rajoja eteenpäin. Aina tulee vastaan tieteen selittämiä innovatiivisia lähestymistapoja. Tämä tekee nykyisestä eläinten koulutuksen ja tieteen risteyksestä mielenkiintoisen paikan olla.

Alla on esitelty joitain Steven kolmen vuosikymmenen aikana kehittämiä koulutusfilosofioita ja strategioita maallikon termein, kuten ne kehittyivät. Susan on lyhyesti lisännyt näiden jälkeen joitain tärkeitä tieteellisiä näkökulmia tueksi. Uskomme, että molempien kielten käyttäminen kuvastaa tieteen ja taiteen yhdistämisen potentiaalia luomaan summan, joka on suurempi kuin sen osat yksin.

1. Mitä se ajattelee?

Steve: Yritän ymmärtää, mitä eläimet ajattelevat työskennellessäni niiden kanssa. Tarkkailen

niitä huolellisesti havaitakseni pienimmät merkit siitä, mitä niiden mielessä voisi tapahtua. Koulutusmenestykseni on aina pohjautunut kykyyni ymmärtää eläinten ajattelua. 15 vuotta sitten osallistuin eläinten käyttäytymisen työpajaan. Puhuja sanoi, ettei meidän tulisi koskaan yrittää ymmärtää, mitä eläin ajattelee; pelkästään, mitä eläin tekee. Tämä oli erittäin tärkeä hetki minulle... ilmestys, ajattelin. Se vahvisti uskomukseni siitä, että taiteellinen lähestymistapani oli oikea ja näiden tieteilijöiden pitäisi pysyä siellä, mihin he kuuluvat: laboratoriossa. Miten kukaan voi sanoa, että minun pitäisi jättää huomioimatta juuri pois lentäneen linnun hermostuneet ajatukset? Älytöntä! Minun piti olla tarkkaavainen linnun ajatuksille, jotta voisin suunnitella koulutusstrategiani, lopettaa lähestymisyrytykseni sekä saada sen luottamus ja välttää sen poislentämisen.

Tämän jälkeen olen ymmärtänyt, että olen itse asiassa keskittynyt siihen, mitä lintu teki. Lähestyessäni lintua tarkkailin sen hienovaraista höyhenten vetämistä vartaloa kohti sekä singahtelevia silmiä ennen pois lentämistä. Toisin sanoen

päätelin ajatuksia havaittavasta toiminnasta.

Susan: Ajattelemisen on selkeästi toimintaa - jotain, mitä eläin tekee. Ongelma on, että ajattelu koulutettavana asiana (ja tutkittavana muuttujana) on peitettyä toimintaa eli se on näkyvissä vain ajattelijalle. Tästä syystä sitä ei voi mitata tai tarkkailla suoraan. Miten voimme sitten yksiselitteisesti tunnistaa, mitä koulutamme tai milloin olemme saavuttaneet tavoitteemme?

Keskittyessämme havaittavaan toimintaan voimme myös havainnoida, miten ympäristö ylläpitää toimintaa (vihjeet ja vahvisteet). Juuri tämä meidän täytyy tietää opettaaksemme uusia toimintamalleja ja muokataksamme nykyisiä.

11. Vastuu

Steve: Olen oppinut, että parhaat kouluttajat ovat yleensä niitä, jotka hyväksyvät eläimen sekä hyvät että ei-toivottavat käyttäytymismallit. Ei-toivottu toiminta kuvastaa aivan yhtä paljon kouluttajan osaamista kuin toivottu toiminta. Vastuun hyväksyminen ei-toivotusta toiminnasta tarjoaa henkilökohtaisen syyn kouluttajalle vaikuttaa tähän. Tekosyyt, kuten eläin "vain leikkii kanssasi", "on mustasukkainen" tai "on ilkkurinen", eivät vie pois kouluttajan vastuuta eläimen käyttäytymisestä. Eläimen syyttäminen huonosta käyttäytymisestä vain estää henkilön kasvamista kouluttajana.

Susan: Eläin ei ole koskaan väärässä - saat mitä vahvistat. Kaikella eläimen toiminnalla on tarkoitus, myös ei-toivotulla toiminnalla. Kysymys ei ole "Miksi eläin toimii näin?", vaan "Mikä vahvistaa tätä toimintaa?". Termit kuten mustasukkaisuus tai ilkkurisuus eivät kuvaile toimintaa. Ne ovat abstrakteja ideoita, "rakenteita", jotka antavat luokan useille toimintoille. Rakenteiden ongelma on se, että tapaamme suhtautua niihin kuin ne olisivat oikeasti olemassa. Emme voi havaita eläimen mustasukkaisuutta, mutta voimme havaita sen hyökkäämisen tai puremisen. On tietenkin olemassa muita syitä, miksi eläin saattaa purra tai hyökätä, kuten revii-

rinsä puolustaminen, pari tai jälkeläiset; sairaus tai epämiellyttävä historia kouluttajan kanssa. Kuten peitetty toiminta, rakenteet johtavat tavoitteisiin, joita ei voida varmistaa.

111. Anna eläimille valinnanvapaus

Steve: Vapaana lentävien lintujen kouluttaminen on saanut minut ymmärtämään kumppanuuden merkityksen dominoinnin sijaan. Huonon koulutus päätöksen tai heikon suhteen seuraus voisi olla se, etten enää näkisi kyseistä lintua. Kumppanuuteen pohjautuva näkökulma auttoi minua myös alkaessani kouluttaa nisäkkäitä noin 20 vuotta sitten. Annoin kaikkien kouluttamieni eläinten vaikuttaa koulutustilanteeseen paljon. Pyysin niitä tekemään jotain, jonka jälkeen jäin odottamaan niiden elekielellä annettua vastausta. En koskaan käskenyt, pakottanut tai laittanut eläintä tekemään mitään. Annoin niiden aina tehdä asiat herkkujen ja palkkioiden takia.

Tässä suhteessa annoin eläinten myös kokea niiden päätösten seuraukset. Jos eläin esimerkiksi käyttäytyi aggressiivisesti minua kohtaan, sanoin "Ok, et halua minua revii-irillesi, joten otan tämän herkkümpärini mukaani ja poistun." Yleensä muutaman minuutin jälkeen palasin ja annoin eläimelle mahdollisuuden ansaita vahvisteen. Pidin myös huolen siitä, että palatesani pyysin eläintä tekemään jotain helppoa, jotta pääsisin vahvistamaan sitä sekä sain sen ajattelemaan hyviä asioita ennen aggressiivisuuden esiintymistä uudelleen. Antaessani eläimelle mahdollisuuden vaikuttaa käyttäytymiseeni pystyin vahvistamaan suhdettani niihin ja luomaan positiivisemmän ja tehokkaamman koulutusympäristön.

Susan: Tutkimusrakenne nimeltään opittu avuttomuus ehdottaa, että mahdollisuus vaikuttaa ympäristöön käyttäytymisellä, erityisesti paeta pelottavista tilanteista, on pohjana käyttäytymisen tehokkuudelle. Tämä tutkimus on toistettu koirilla, kissoilla, apinoilla, torakoilla, lapsilla sekä aikuisilla (katso Maier ja Seligman, 1976).

IV. Kaksisuuntainen viestintä

Steve: Vihjeiden oikeasta käytöstä on kirjoitettu paljon. Tästä huolimatta saatavilla on suhteellisen vähän tietoa sen tärkeydestä, miten eläin vastaa vihjeeseen. Paras koulutus sisältää tiedonvaihtoa ja johtaa sekä eläimen että kouluttajan kannalta hyvään lopputulokseen. Jotta tämä tapahtuisi parhaalla mahdollisella tavalla, viestien on virrattava molempiin suuntiin. Kouluttaja esittää pyynnön ja eläin vastaa luonnollisimmalla mahdollisella tavalla: elekielellään. Olen työskennellyt kehittääkseni tarkkailukykyäni pystyäkseen lukemaan eläimen hienovaraisintakin elekieltä. Hienovarainen käden karvojen nostaminen, pieni vilkaisu sekä häidin tuskin havaittava ruumiin asennon muuttuminen ovat vain muutamia merkkejä, jotka havaitsen joskus lähes intuitiivisesti kouluttaessani eläimiä.

Susan: Sekä oppijat että kouluttajat ovat aktiivisia toimijoita - operoijia - ympäristössään. Tästä on syntynyt termi "operant conditioning" (välineellinen ehdollistuminen). Tässä mielessä käyttäytymistieteet poikkeavat muista tieteistä. Emme saa aikaan eläimen toimintaa, kuten fyysikko saa aikaan nesteen kiehumisen syyttämällä liekkiä. Voimme vain luoda tilaisuuden toiminnalle; eläimen vastaus vihjeeseen riippuu siitä itsestään. Vastaavalla tavalla eläimet antavat meille tilaisuuden toimia ja vahvistavat toimintaamme loputtomassa palautekehässä. Toiminta tulee aina vuorovaikutuksesta ympäristön kanssa, jossa kaikki edeltävät tekijät ovat mukana.

V. Kysymyksiä mahdollisuuksien antamisesta

Steve: Opin jo kauan aikaa sitten, että hyvien kysymysten kysyminen tuottaa tietoa, jonka avulla pystyn luomaan eläimille mahdollisuuksia. Käyttäytymiseen liittyviä tilanteita arvioidessani kysyn kaksi kysymystä:

1. Mikä on eläimen motivaatio?

Kaikki eläimet, myös ihmiset, arvioivat tilanteita "mitä minä hyödyn siitä?" -näkökulmasta. Eläimen käyttäytymistä arvioidessani kysymyksen "Mikä on eläimen motivaatio?" kysyminen (samalla yrittäen välttää inhimillistämistä) pakottaa minut tarkastelemaan tilannetta eläimen näkökulmasta. Ymmärrän, että eläimet tekevät päätöksiä pohjautuen niiden kokemukseen, motivaatioon sekä arvioon toiminnan mahdollisista seurauksista. Eläimet ovat aina menossa jotain kohti tai pyrkimässä jonkin läheisyydestä pois. Meillä on voima laittaa eläimet tekemään asioita tai antaa eläinten tehdä asioita. Parhaat tulokset saavutetaan luomalla ympäristö, jossa eläin haluaa tehdä kouluttajan pyytämiä asioita.

Susan: Huolellisen edeltäjien järjestelyn sekä positiivisen vahvistamisen (ympäristön luominen, jossa eläin pyrkii saamaan toiminnan tulokset välttämisen sijaan) pitäisi aina olla ensimmäisiä valitsemiamme strategioita. Positiivisen vahvistamisen avulla eläimet oppivat, mitä tehdä sen sijaan, että ne oppisivat, mitä ei pidä tehdä. Ja verrattuna negatiiviseen vahvistamiseen ja rangaistukseen sillä ei ole haitallisia sivuvaikutuksia (Azrin ja Holz, 1966).

2. Miten se liittyy lajin käyttäytymiseen luonnossa?

Tämä kysymys muistuttaa minua eläinten "sisäisistä voimista", jotka joskus motivoivat tiettyä toimintaa. Nämä sisäiset toimintamallit ovat usein itse itseään vahvistavia, jonka takia ne voivat jatkua miten kauan tahansa, vaikkun huomioikaan niitä. Sen ymmärtäminen, että nämä toimintamallit selittävät osan eläimen toiminnasta, auttavat minua suunnittelemaan strategioita, jotka puuttuvat tähän toimintaan.

Susan: Sisäsyntyiset toimintamallit suoritaan ilman aikaisempaa kokemusta. Evolutionaarisesta näkökulmasta ne luultavasti palvelevat

eläimen selviämistä. Tieto jonkin lajin käyttäytymismalleista sekä ne laukaisevista ympäristön tekijöistä lisää mahdollisuuttamme ennustaa, tulkita ja vaikuttaa moniin vankeudessa elävien eläinten käyttäytymismalleihin. Loppupelissä kaikki käyttäytyminen on joustavaa.

VI. Luo onnistumisen mahdollistava ympäristö

Steve: Lintujen kouluttajana toimiminen on lisännyt kykyäni havaita ympäristöön liittyviä asioita, jotka voivat vaikuttaa linnun käyttäytymiseen. Pieni linnun takaa puhaltava tuuli, 2000 jalan korkeudessa lentävä haukka, kilometrin päässä liikkuva auto, tai jopa uusi kouluttaja seisomassa usean metrin päässä hiljaa, voivat estää lintua tekemästä yksinkertaisintakaan asiaa. Tiedän, etten pysty eliminoimaan kaikkia ympäristön häiriötekijöitä, mutta mitä enemmän niitä saan poistettua, sitä onnistuneempi koulutustilanteesta tulee.

Olen myös oppinut ymmärtämään sen, miten tärkeää on tietää, mitä eläin pystyy tekemään, ja pyytämään eläintä tekemään asioita, jotka se pystyy suhteellisen helposti suorittamaan. Jos pyydän eläintä tekemään jotain vaikeampaa, pyydän sitä usein tekemään alkuun pari helpompaa asiaa, jotta saisin sen keskittymään paremmin.

Susan: Edeltävät tapahtumat, olosuhteet ja ärsykkeet saavat tietyn toimintamallin tapahtumaan. Edeltävät tapahtumat ja ärsykkeet ovat kaksi tekijää, joihin kouluttaja voi vaikuttaa ja joita voidaan käyttää toiminnan aikaansaamiseksi. Ne lisäävät tai vähentävät toiminnan todennäköisyyttä.

Haastaviin toimintamalleihin liittyen käyttäytymyksellinen momentti on mielenkiintoinen tekniikka, jonka avulla voidaan saada epätodennäköinen toiminta tapahtumaan pyytämällä eläintä tekemään jotain, jonka se tekee nopeasti ja helposti (Mace ym. 1988).

VII. Toisto luo itsevarmuutta

Steve: Hidas toiminta johtuu usein itsevarmuuden puutteesta. Toisto on avainasemassa itsevarmuuden luomisessa. Olen opettanut satoja lintuja menemään sisään kenneleihin. Kerran ajattelin, että linnun saaminen sisään ja asian vahvistaminen riitti asian kouluttamiseksi. Olin väärässä. Myöhemmin opin, miten tärkeää on, että lintu saa tehdä päätöksiä ja tekee riittävästi toistoja. Sen sijaan, että lukitsisin linnun kivan palkkion kanssa sisään, annan linnun nykyisin mennä laatikkoon vahvisteen perässä ja päästän sen tulemaan takaisin ulos. Lisään myös linnun sisällä viettämää aikaa toimittamalla vahvisteen myöhemmin tai lisäämällä toisen vahvisteen. Kun lintu osoittaa haluavansa pysyä sisällä ansaitakseen palkkioita, yhdistän oven sulkeamisen palkkion saamiseen. Lopputuloksena on

itsevarma lintu, jonka on mukava olla häkissä.

Olen käyttänyt tätä strategiaa monien eri lajien kanssa, erityisesti niiden, jotka eivät halua siirtyä kenneleihin. Eläimellä ei ole paljoa syytä astua oven ohi, jos se tietää pysyvänsä sisällä aamuun asti. Jos kuitenkin kynnyksen ylittäminen johtaa suosikkiherkun saamiseen, ja eläin pääsee takaisin ulos, se tulee astumaan sisään todennäköisemmin myös tulevaisuudessa. Jokaisella toistolla todennäköisyys tehdä asia kasvaa. Jos oven sulkeutuminen liittyy ruoan saamiseen, muuttuu oven sulkeutuminen negatiivisesta asiasta positiiviseksi. Kun ovi vihdoin suljetaan, suuri määrä lempiherkkuja sekä toistojen luoma itsevarmuus pehmentävät yöksi häkkiin jäämisen vaikutusta.

Susan: Vahvisteet riippuvat pitkälti yksilöstä ja tilanteesta. Vahvisteena toimiminen ei ole tietyn seurauksen muuttumaton ominaisuus. Vain eläimen tuleva käyttäytyminen kertoo, toimiiko jokin asia vahvisteena vai ei. Joillekin eläimille kennelistä ulos pääseminen on tehokas vahviste sisään menemiselle. Samoin pelokkaan eläimen vierestä pois astuminen voi vahvistaa rauhallista olemusta, samoin alas laskeminen kädelle astumista.

VII. Lyhyt mahdollisuus toimia

Steve: Luonnossa eläimet oppivat nopean toiminnan arvon. Kun tilanne tulee, eläin toimii. Jos ne toimivat hitaasti tai väärin, ne oppivat virheistään. Jos ne eivät opi virheistään, ne luultavasti joutuvat ympäristön uhriksi ja kuolevat. Vankeudessa, jossa tavoitteenamme on suojella eläintä vahingolta ja stressiltä, hitaan toiminnan seuraukset ovat usein minimaaliset.

Leijona tietää, että sen on toimittava nopeasti jahdatessaan vesipuhvelia, jos se haluaa syödä illalla. Samoin vesipuhveli tietää, että sen on vältettävä leijona

nopeasti selvitätseen hengissä. Toinen ver-

taus on niityllä juoksevaa hiirtä seuraava haukka. Jos haukka odottaa liian kauan, hiiri pääsee pakemaan reikänsä ja lintu menettää mahdollisuuden napata se.

Hyödynnän tätä eläinten ominaisuutta reagoida nopeasti kouluttaessani niitä. Olen havainnut, että useimmiten tämä lähestymistapa parantaa tuloksia merkittävästi. Niinpä käytän sitä hyväkseni opettaessani haukkaa lentämään käsineen peittämälle kädelleni: Ensiksi nostan käteni vihjeeksi. Jos lintu vastaa nopeasti lentämällä luokseni, tarjoan sille sen suosikkiherkun ja palautan sen orrelle toistoa varten. Jos eläin ei reagoi nopeasti, kolmeen tai neljään sekuntiin, lasken käteni selkäni taakse vieden pois mahdollisuuden ansaita vahvisteita. Muutaman sekunnin jälkeen nostan käteni jälleen vihjeeksi. Tämä lisää eläimen keskittymistä ja nopeutta usein ensimmäisen toiston jälkeen.

Susan: Vahvistamisen aikataulut luovat ennustettavia käyttäytymismalleja. Tällä tavalla palkitaan toiminnasta tietyn ajan sisällä tuottaen nopeampia vastauksia.

IX. Etene eläimen tahtia

Steve: Suurin osa eläimistä reagoi nopeasti ympäristön muutoksiin ja oppii näistä kokemuksista. Tämä selviytymisstrategia suojelee erityisen hyvin villieläimiä. Se on olemassa myös eläimillä, jotka elävät keskuudessamme.

Tiedostaessani sen, että eläin pystyy oppimaan nopeammin kuin pystyn opettamaan, pyrin työskentelemään eläimen vauhdilla. Tämä tarkoittaa nopeasti kouluttamista. Asetan koulutustilanteille erittäin korkeat tavoitteet ja yritän edetä kerralla niin paljon kuin mahdol-

lista. Kun monet ihmiset laittavat koulutustilanteen tavoitteeksi muutaman askeleen ottamisen kohti lopullista toimintamallia, laitan itse tavoitteekseni uuden toimintamallin oppimisen. Tavoitteenani on käyttää vain yksi toisto jokaista askelta kohti. Jos olen arvioinut eläimen motivaation, osaamisen ja itsevarmuuden oikein, se tekee asiat ilman epäröimistä. Jos se epäröi, teen tällä tasolla toisenkin toiston. Jos se epäröi uudelleen, saatan palata edelliselle tasolle, jonka tiedän eläimen tekevän ilman epäröintiä. Saatan myöskin jatkaa kouluttamista vasta myöhemmin. Kriteerini seuraavaan askeleeseen etenemiselle on se, että eläin tekee asian epäröimättä. Pidän huolen, etten käytä liikaa aikaa tietyllä askeleella, koska sillä lähettäisin viestin, että tämä toiminnan taso on riittävä. Jos edistyn jokaisella toistolla, on eläimellekin selvempää, että vahvisteiden saamiseksi vaaditaan edistystä.

Susan: Tahti liittyy käyttäytymisen oppimiseen. Nopea tahti voi pienentää toiminnan välisiä aikoja, joka lisää todennäköisyyttä suuremmalle määrälle toimintaa ja vahvisteita. Molemmat näistä liitetään toiminnan sujuvuuteen. Hidas tahti voi pitää oppijaa takana hidasta oppimista yleisesti.

X. Ryhmätyöskentelyn voima

Steve: Parhaimmat tuntemani eläintenkouluttajat ovat olleet osa tehokasta ja osaavaa tiimiä. Jakamalla resursseja, suunnittelemalla strategioita ja työskentelemällä yhdessä kaikki jäsenet hyötyvät tavalla, joka ei olisi mahdollista, jos he työskentelisivät yksin. Parhaissa tiimeissä

jäsenet hyötyvät samoista positiivisen vahvistamisen strategioista, joita he käyttävät työkennellessään eläintensä kanssa. Parhaat tiimin jäsenet ymmärtävät, että tunnustukset, keuhut ja tuki ovat vain muutamia ihmisen toimintaan vaikuttavia tekijöitä. He myös ymmärtävät, että negatiiviset lähestymistavat ovat huonoja työkaluja ihmisen käyttäytymisen muokkaamiseksi.

Susan: Me kaikki yhdessä olemme viisaampia kuin kukaan meistä yksin. Käyttäytymisen laitteet taas koskevat kaikkia lajeja.

Leppupäätelmät

Samalla kun mahdollisuus oppia tieteellisiä käyttäytymisen ja oppimisen periaatteita kasvaa, on tärkeää muistaa vahvistaa luovuutta, mielikuvitusta ja inspiraatiota. Teorian kääntäminen käytännöiksi standardoimalla protokollia, suunnitelmia ja menetelmiä on tärkeää parantaaksemme koulutusosaamistamme sekä suuressa mittakaavassa positiivisimman, vähiten tungetelevalle menetelmän valitsemista varten. Liiallisuuteen vietyä voimaa kuitenkin tehdä kokeista pelkkiä ruoanlaittajia menettämällä osan koulutuksen taiteen potentiaalista.

Kaavoista poikkeava ajattelu ei tarkoita tieteen ulkopuolella ajattelua. Se tarkoittaa ajattelua yksinkertaisia reseptejä pidemmälle. Niin pitkään kun ylläpidämme korkeita vastuustandardeja, edessä ei pitäisi olla riskejä, vaan paljon hyviä asioita antaessamme ihmisten kokeilla ja seurata intuitiota tarkastellessaan eläinten kouluttamisen tiedettä ja taidetta.

Lähteet:

Azrin, N.H. & Holz, W.C. (1966). Punishment. In W. K. Honeg (Ed.), *Operant behavior: Areas of research and application*. New York: Appleton-Century-Crofts.

Mace, F. C., Hock, M. L., Lalli, J. S., West, B. J., Belfiore, P., Pinter, E., & Brown, D. K. (1988). Behavioral momentum in the treatment of noncompliance. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 21, 123-141.

Maier, S. F., & Seligman, M. E. P. (1976). Learned Helplessness: Theory and evidence. *Journal of Experimental Psychology: General*, 105, 3-46.

Haastattelussa psykologian professori Susan Friedman

Haastattelu: Jarmo Tuutti

Tohtori Susan G. Friedman on tullut tutuksi monille suomalaisille lemmikkilintuharrastajille lähinnä kirjoittamiensa käyttäytymistä ja kouluttamista käsittelevien artikkeleidensa kautta, joita on käännetty paljon myös suomeksi.

Susan työskentelee Utahin osavaltion yliopistossa psykologian professorina, minkä lisäksi hän on tekemisissä paljon lemmikkilintuharrastuksen kanssa, esimerkiksi pitäessään seminaa-

reja useille eläinten kanssa tekemisissä oleville ammattilaisille tai kirjoittaessaan artikkeleita erilaisiin ammattijulkaisuihin ja harrastajalehtiin. Seminaarien ja muun työnsä ohella Susan opettaa kahta etäopiskeluna suoritettavaa käyttäytymiseen ja oppimiseen liittyvää kurssia. Toinen on suunnattu papukaijoiden omistajille ja toinen eläinten kanssa työskenteleville ammattilaisille.

Susan ehti vastaamaan muutamaan kysymykseen sähköpostin välityksellä.

Voisitko kertoa jotain itsestäsi? Mitä teet elääksesi?

Olen mahtavan ympäristökonsulttina työskentelevän aviomiehen vaimo, kahden parikymppisen tyttären äiti sekä neljän papukaijan, kolmen koiran ja kahden vuohen hoitaja. Päivätyökseni opetan kaikenlaisille ihmisille sitä, miten käyttäytyminen toimii, jotta voisimme opettaa vastuullamme olevia oppilaita tehokkaammin ja humanimmin.

Monia ihmisiä varmasti kiinnostaisi kuulla, mitä lintuja sinulla tällä hetkellä on.

Kotoani löytyy harmaapapukaija (Mohali), valkokakadu (Blizzy), joikuara (Ricky) ja isokauluskaija (Veda, joka olisi pitänyt nimetä Marilyn Monroen mukaan). Lintuni ovat 10-15-vuotiaita. On mahtavaa saada jakaa elämäni näiden eläinten kanssa. Olen jatkuvasti tietoinen siitä valtavasta vastuusta, joka minulla on, kun olen sitoutunut tarjoamaan linnuilleni hyvän elämän vankeudessa.

Työskentelet psykologian professorina. Miten päädyit valitsemaan akateemisen uran?

Valitsin akateemisen uran, koska se oli ainoa työ, jossa minulle maksettaisiin kysymysten kysymisestä ja vastausten löytämisestä. Pidän työni kaikista osa-alueista, mukaan lukien käyttäytymiseen ja oppimiseen liittyvän uuden tiedon hankkimisesta, tiedon soveltamisesta eläimiin ja tiedon välittämisestä niille ihmisille, jotka suhtautuvat intohimoisesti eläinten käyttäytymiseen.

Liittykö työsi suoraan papukaijoihin vai työskenteletkö niiden kanssa vain vapaa-ajallasi?

Koska työni liittyy pääosin yleisiin käyttäytymisen lainalaisuuksiin, on papukaijoiden parissa työskentely aivan yhtä tärkeää kuin ihmisten, pandojen tai pythoneiden. Oppiminen on määritelty toiminnan muuttumiseksi kokemusten perusteella. Tämänhetkinen toimintamme tarjoaa meille palautetta siitä, miten toimia tulevaisuudessa. Tämä periaate koskee kaikkia eläimiä tällä planeetalla, mikä on erittäin jännittävää.

Minkä sanoisit olevan suurin saavutuksesi auttaessasi papukaijoja ja niiden omistajia?

Toivon auttaneeni ihmisiä oppimaan, että käyttäytymisongelmien aiheuttaja ei ole eläin itse, vaan lähinnä ympäristö, jossa eläin toimii. Tämä on erittäin hyvä uutinen, sillä pystymme muuttamaan näitä ongelmia aiheuttavia ympäristön tekijöitä; emme pysty muuttamaan oppijan DNA:ta tai historiaa.

Mitä tavallinen papukaijan omistaja voisi hyötyä käyttäytymisanalyysin opiskelusta?

Suurin etu eläinten omistajille ja hoitajille, jotka sitoutuvat oppimaan käyttäytymisanalyysistä, on ymmärrys siitä, miten voimme järjestää eläinten ympäristön niin, että ne voivat elää siellä hyvin. Käyttäytymisanalyysi on opetusväline, joka on tehokas ja humaani. Kaikki hyötyvät asiantuntevista opettajista, mukaan lukien papukaijamme ja lapsemme!

Mitkä ovat yleisimmät käyttäytymiseen tai kouluttamiseen liittyvät sudenkuopat, joihin papukaijan omistajan törmäävät?

Omistajat odottavat usein papukaijoiltaan liikaa,

ja kun heidän odotuksensa eivät täyty, he siirtyvät käyttämään voimaa ja pakotteita. Tämä on kulttuurillinen perintömme. Ajattelemalla itseään opettajina ja papukaijoja oppilaina, omistajat todennäköisemmin kantavat oman vastuunsa lintunsa käyttäytymisestä ja muuttavat omaa toimintaansa muuttaakseen papukaijensa toimintaa.

Haluaisitko sanoa vielä jotain muuta lemmikilintujen omistajille?

Kohdatessasi käyttäytymisongelman korvaa voimankäyttö mahdollistamisella ja pakottaminen kommunikaatiolla. Muokkaa ympäristöä niin, että papukaijasi on helppo toimia toivomallasi tavalla; poista hyvän käyttäytymisen esteet. Opetä pienin askelein tarjoten paljon vahvisteita. Tarjoa ympäristö, jossa on paljon erilaisia asioita ja mahdollisuuksia tehdä valintoja.

Susanin artikkelit löydät hänen nettisivuiltaan osoitteesta www.behaviorworks.org. Lisäksi yhdistys ylläpitää listaa käännettyistä artikkeleista omilla nettisivuillaan.

Eläinkeskus
www.elainkeskus.net

ZuPreem®
Uutuudet!
VeggieBlend Flavor
NutBlend Flavor

Arcadian lintuvalot - joka linnulle!
12% UVA
2.4% UVB

24 PETS.fi
Eläinkeskuksen webshop
www.24pets.fi

Eläinkeskus, Ratastie 9, 03100 Nummela Puh. 09 571 31 820

Nuorisosivut

Tunnetko lemmikkilinnut?

Testaa tietosi!

(Vaikeustaso 2/3: Normaali)

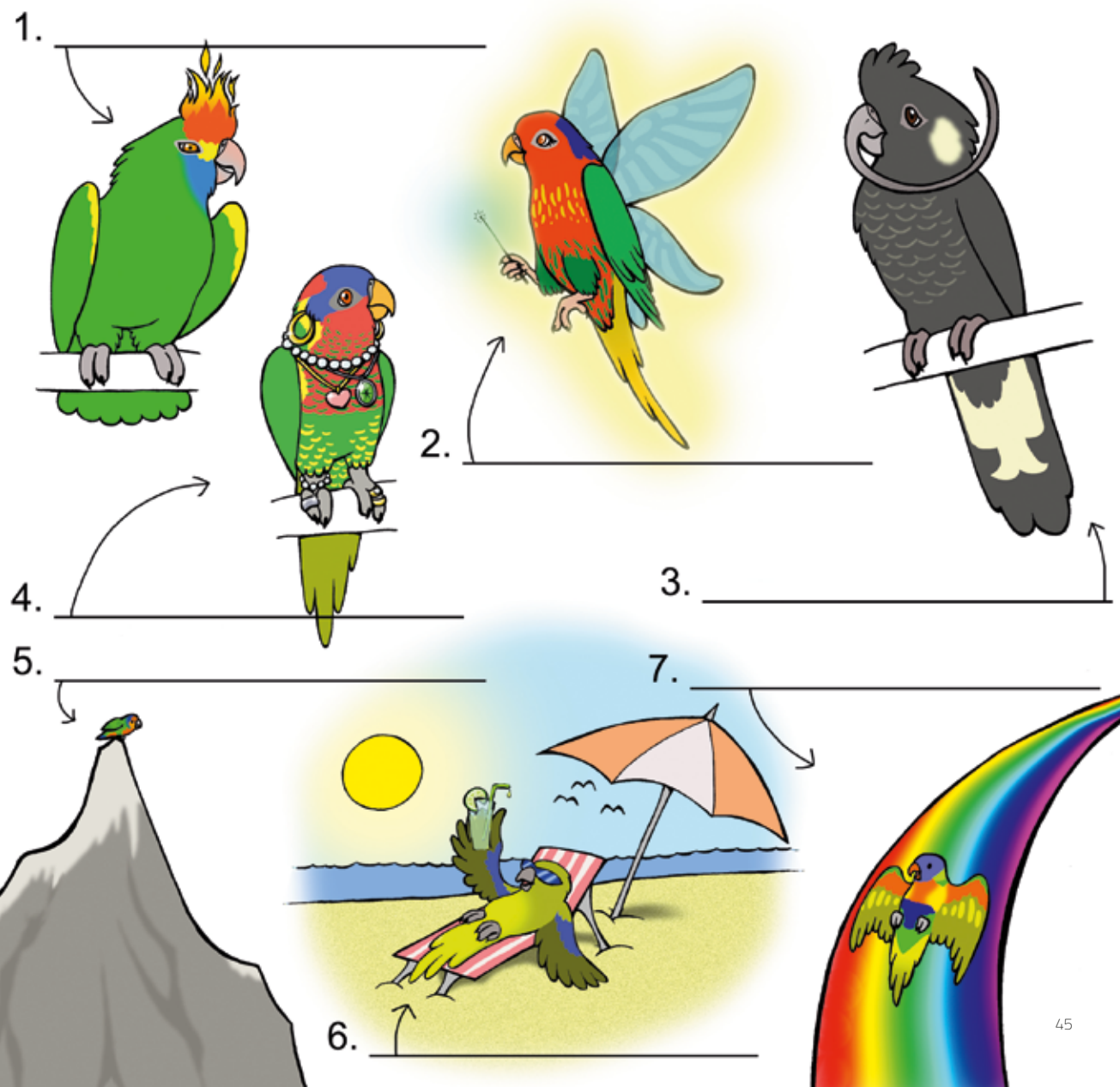
O V

Vastaa kysymyksiin rastittamalla O (Oikein) tai V (Väärin).

1	Lintupiireissä puhuttaessa "avoista" tarkoitetaan aina avoparikaijoja.		
2	Kultaposkiamatsoni ja kultaposkiaratti ovat sama lintulaji.		
3	Lurit ovat lintulaji, ei lintusuku.		
4	Brasiliarat ovat lintusuku.		
5	"Timneh" on toinen harmaapapukaijojen kutsumanimistä.		
6	Undulaatit eivät voi oppia matkimaan ihmisen puhetta.		
7	Kaikilla neitokakaduilla on punaiset poskilaikut.		
8	Linnun poikasajan käsinruokinnalla on aina huonoja sivuvaikutuksia linnun käyttäytymiseen myöhemmin.		
9	Siemenet ovat jokaisen lemmikkilinnun pääravintoa.		
10	Positiivinen vahvistaminen oikeaoppisesti tarkoittaa sitä, että lintu saa tehdä mitä se haluaa.		
11	Mikäli lintu ei opi paikkaansa kodin laumahierarkiassa, se alkaa käyttämään valtaansa hyväkseen.		
12	"Rakkauspapukaija" oli ruusukaijasen vanha nimitys.		
13	Eläinsuojelulaissa on määritelty lemmikkilinnuille soveltuvat häkkikoot riippuen linnun pituudesta.		
14	Pyöreät lintuhäkit ovat lain mukaan kiellettyjä.		
15	Linnun sieraimista valuvan eritteen syy pitäisi aina tutkia.		
16	Papukaijanpoikasten on mahdollista kesyyntyä käsiteltäviksi ennen luovutusikää ilman käsinruokintaa.		
17	"Harrikka" on vanha nimitys harlekiinipeipolle.		
18	Seeprapeipot ovat hyönteissyöjiä.		
19	"Papukaijoista" puhuttaessa tarkoitetaan koukkunokkaisten lintujen heimoa.		
20	Myös undulaatti kuuluu papukaijojen heimoon.		

Oikealla olevaan kirjainten sekamelskaan on piilotettu seitsemän papukaijalajin nimet. Etsi ne, ja nimeä lajeja esittävät humoristiset kuvat alapuolella. Vastaus sivulla 46

ORSAFKRIKLSUPKRP T - A Ä
SPAR - KPAA PUSJMAINSUZ
?ATARUAPHIMLOANLPOOA
PSEIH!LASKIILMTKSNOK
KIEPITKÄNOKKAKAKADUS
KONOULOK KRP AFUKATEIN
ASKKESRIOUBIL - AKÖRKI
YOAIIOVYKSLOASAIILÖPP
KAAGR RUGRUTOINJTYALS
TKRSEIMARRYRAIAJVEÄK
E - IAPSIKEIJULURIKKIO
IÄLRPHADMEMSITIRME LA
LTULIOTSA - AMATSONIPK
IRRAF TMYLOUJF!ETOTAL
KYIESCOVUORIKAIJANEN

Oikeat vastaukset:

- OIKEIN.** Lintupiireissä puhuttaessa "avoista" tarkoitetaan avoparikaijoja.
- VÄÄRIN.** Kultaposkiamatsoni ja kultaposkiaratti ovat täysin eri lajeja ja jopa eri sukuisia lintuja.
- VÄÄRIN.** Lurit ovat nimenomaan lintusuku, ei lintulaji.
- OIKEIN.** Brasilianarat ovat lintusuku. Mutta brasilianara on myös eteläamerikkalainen lintulaji.
- VÄÄRIN.** Timneh ei ole harmaapapukaijan kutsumanimi vaan alalaji. Toinen alalajeista on kongo.
- VÄÄRIN.** Undulaatit voivat oppia matkimaan ihmisen puhetta siinä missä neitokakadukin.
- VÄÄRIN.** Kaikilla neitokakaduilla ei ole punaisia poskilaikkuja. Värimuunnoksesta riippuen laikut voivat olla eri värisiä tai kadota linnun kasvojen väriin kokonaan.
- OIKEIN.** Käsiruokinnalla on aina negatiivisia sivuvaikutuksia linnun käyttäytymiseen, vaikka oikealla koulutuksella niitä voikin lievittää.
- VÄÄRIN.** Siemenet eivät ole jokaisen lemmikkilinnun pääravintoa. Mm. joillakin sademetsien papukaijalajeilla ruokavalion täytyisi sisältää vähintään 70 % tuoreruokaa.
- VÄÄRIN.** Positiivinen vahvistaminen ei tarkoita sitä, että lintu saisi tehdä mitä se haluaa. Haluttuun käyttäytymiseen pyritään aina puuttamaan, mutta siten, että lintu saadaan tekemään yhteistyötä ja että lintu itse haluaa kielletyn sijasta tehdä jotakin sallittua.
- VÄÄRIN.** Lemmikkilinnuilla ei ole luonnossa laumahierarkiaa, jonka mukaan se voisi kotioloissakin ymmärtää johtaja- tai valta-asemia. Linnut eivät myöskään voi oppia sitä.
- OIKEIN.** Ruusukaijasesta on käytetty ennen nimitystä rakkauspapukaija. Tämä nimitys perustuu lajin tunnusomaiseen parikäyttäytymiseen, jossa pariskunnan perustavat yksilöt ovat hyvin kiintyneitä toisiinsa.

- VÄÄRIN.** Eläinsuojelulaissa määritellyt, linnun koosta riippuvat häkkien kokosuositukset poistettiin loppuvuodesta 2010. Mittoja pidetään kuitenkin lintupiireissä edelleen minimisuosituksina.
- VÄÄRIN.** Eläinsuojelulaissa määritellyt, linnun koosta riippuvat häkkien kokosuositukset poistettiin loppuvuodesta 2010. Pyöreät häkit ovat kuitenkin edelleen paheksuttavia.
- OIKEIN.** Linnun sieraimista ei normaalisti pitäisi valua mitään eritteitä. Flunssakin voi koitua linnun kohtaloksi.
- OIKEIN.** Käsiruokinta ei ole edellytys sille, että linnusta saadaan kesy.
- VÄÄRIN.** "Harrikka" nimitystä käytetään lintupiireissä lyhenteenä harlekiinipeipoista puhuttaessa.
- OIKEIN.** Luonnossa peippojen pääruokavaliioon kuuluvat yhtenä osana nimenomaan hyönteiset.
- OIKEIN.** Joskin toisinaan puhekielessä papukaijoista puhuttaessa tarkoitetaan virheellisesti vain heimon suurimpia lajeja.
- OIKEIN.** Papukaijojen heimoon todella kuuluvat myös sen kaikkein pienimmät jäsenet, esimerkiksi juuri undulaatit.

ORSAFKRIKLSUPKRPT - AÄ
SPAR - KPAA PUSJMAINSUZ
?ATARUAPHIMLOANLPOOA
PSEIHILASKIILMTKSNOK
KIEPITKÄNOKKAKAKADUS
KONOULO KKRPAFUKATEIN
ASKKESRIOUBIL - AKÖRKI
YOAIIOVYKSLOASAIILÖPP
KAAGRURUGRUTOINJTYALS
TKRSEIMARRYRAIAJVEÄK
E - IAPSIKEIJULURIKKIO
IÄLRPHADMMSITIRMELA
LTULIOTSA - AMATSONIPK
IRRAF TMYLOUJF!ETOTAL
KYIESCOVUORIKAIJANEN

- tuliotsa-amatsoni, 2. keijulurikki, 3. pitkänokkakakadu, 4. koruluri, 5. vuorikaijanen, 6. rantakaija, 7. sateenkaariluri

Palveleva asiantuntija lintujen asialla, jo vuodesta 1980

Faunatar tarjoaa monipuolisen valikoiman tarvikkeita ja ruokia kaikille siivekkäille ystävillemme.

Myymlöistämme löydät myös iloisesti sirkuttavat, terveet ja kauniit lemmikkilinnut sekä luotettavat hoito-ohjeet.

Lemmikkilinnut Kaijulin jäsenenä saat myymälöistämme -10% alennuksen lintutarvikkeista sekä lintujen ruoista.

Tervetuloa lennokkaille ostoksille palvelevalle asiantuntijalle!

Faunatar

Asiantuntijaliikkeet
sinua ja lemmikkiäsi varten:
www.faunatar.fi

Liity Facebook-faniksi!

Lintusi hyvinvointiin.....

Maahantuonti: AlbaPets, www.albapets.fi